БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 113 (6548)
ИЮНИИН 9
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ХАХАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ ПРЕДПРИЯТИ БҮХЭН ДҮҮРГЭХЭ ЁҺОТОЙ

1951—1955 онуудта СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхэтэ XIX съездын директивэнүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө манай республикын промышленна ба транспортна предприятинуудай коллективүүд ехэ эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Гүрэнэй түсэбые тоогойншье, шанарайншье талаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, өөһэдынгөө доторой бүхы резервнүүдые, арга боломжонуудые дүүрэн ашаглажа, энэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ талаар муу бэшэ показательнуудые туйлажа байһан предприятинууд олон юм.

Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой коллектив табан һарынгаа даалгабарие үлүүлэн дүүргээд, Эхэ оронойнгоо шэнэ барилганuудта 35 мянган квадратна метр һайн шанартай шэл ябуулба. Улан-Удын мяха-консервын комбинадай, модоной, «механлит» заводуудай, сэмбын фабрикын коллективүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, табан һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, түүхэй эд болон материалнуудые, электроэнерги, түлишэ гэхэ мэтые ехээр арьбалжа шадаа.

Эрийскэ леспромхозой эмхитэй коллектив һараһаа һарада даалгагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг тула, үшөө май һарын 29-нэй үдэр модо бэлэдхэлгээр ба шэрэлгээр хахад жэлэйнгээ даалгабарие дүүргээд, энэ жэлэйнгээ хоёрдохи хахадай түсэбөөр 10 мянган кубометр модо бэлэдхэбэ.

Мүн «Байкалгосрыб» трест бүхы дээрээ 5 һарынгаа түсэбые загаһа барилгаар 101, консервэ үйлэдбэрилгөөр 115 процент дүүргээ. Хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан бусадшье предприятинуудые харуулжа болоно.

Гэхэ зуура, гүрэнэй түсэбые саг болзор соонь дүүргэдэггүй, бии байһан резервнүүдээ дүүрэн ашаглажа шадаагүй предприятинууд үшөөл олон бии байна.

Жэшээ болгон Галуута-Нуурай рудоуправлениие абаад үзэе. Энэ управлениин 3 шахтануудай хоёрынь түсэбөө дүүргэдэг байбашье, эгээн томо № 5 шахтын коллектив нүүрһэ малтаха түсэбөө хододоо таһалдуулжа, республикын предприятинуудые шулуу нүүрһэээр саг болзор соонь хангана гүй. Энэ шахтын начальник нүхэр Рыбак гэгшэ шахтын механизмуудые ашаглаха хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана, шахтёрнуудай хүсые һайнаар, зохидоор эмхидхэнэгүй, тэдэнэртэ хүдэлмэрилхэ газарыень саг сагтань заажа үгэнэгүй. Энээнһээ боложо энэ шахтада цикличнэ хүдэлмэриин график хододоо эбдэгдэнэ.

Рудоуправлениин хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Шахов, Золотухин гэгшэд энэ шахтын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалбашье, тэдэнь саарһан дээрэ бэшэгдээд лэ үлэдэг байха юм.

Республикын эгээн томо предприяти болохо Улан-Удын паровозо-вагонно заводой коллектив үнгэрэгшэ 5 һарын үедэ вагонуудые заһабарилха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэшье, түс предприятиин паровоз заһабарилагшадай жэгдэ бэшээр ажалладаг, түсэбөө саг болзор соонь дүүргэхын түлөө шухала хэрэгтэй бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэдэггүй дээрэһээ 4 паровоз оронойнгоо түмэр замай магистральнуудта үгэжэ шадабагүй.

Гадна, республикын зарим министерствонүүд ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө системын дунда жэшээгэй показательнуудаар һанаагаа амараад, гээгдэнги предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө ёһотой хэмжээнүүдые абанагүй. Жэшээлхэдэ, «Байкалгосрыб» трест бүхы дээрээ түсэбөө дүүргэбэшье, энэ трестын Дубининска, Кабанскын, Галуута-Нуурай загаһанай заводууд табан һарынгаа түсэбые холо дүүргээгүй байха юм. Тус трестын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Степачёв, Цивелев гэгшэд дээрэ дурсагдаһан предприятинуудые гээгдэлһээнь гаргахын түлөө ямаршье хэмжээ абанагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүн иимэрхүү байдал «Бурмонголлес» трестдэ, республикын нютагай промышленностиин министерстводэ, Бурпромсоведтэ үзэгдэдэг байна.

Манай республикын бүхы предприятинууд мүнөөнэй техникээр хүсэд зэбсэглэгдэнхэй, мэргэжэл һайнтай хүдэлмэришэдөөр, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдөөр хангагданхай, түүхэй эд болон материалнуудаар дутамаггүй. Эдэ арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые эрид шууд зайсуулха, доторой резервнүүдые гүйсэдөөр ашаглаха гээшэ предприяти бүхэнэй нангин уялга мүн.

Тогтоогдоһон номенклатура ба ассортиментын ёһоор продукци улам ехээр бүтээн гаргахын, продукциин шанарые һайжаруулхын тулада ажалай бүтээсэ саашадань дээшэлүүлхэ, түхеэрэлгэ ба техникые хүсэдөөр ашаглаха асуудалнууд бүхы предприятинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна болон профсоюзна организацинуудай үдэр бүриин анхаралда байха ёһотой.

Хахад жэлэйнгээ түсэбые предприяти бүхэнэй дүүргэхэ хэрэгтэ июнь һара хадаа шиидхэхы һара болоно. Иимэһээ энэ һарын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ предприяти, цех, бригада бүхэндэ график зохёон үгэхэ, хүдэлмэриин сагые дүүрэнээр, нигтаар ашаглаха, халаанайнгаа нормые хүдэлмэришэн бүхэнэй дүүргэхэ бүхы услови байгуулха шухала.

Партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, предприяти, цех, бригада бүхэндэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүл ба новаторнуудай үүсхэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ хэрэг болоно.

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын ба пар хахалалгын ябаса тухай

БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын 1953 оной июниин 5-най мэдээн.

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Ороохото культурануудай тарилга	Хартлабха тарилга	Тэжээлэй корнеплодуудые тарилга	Силосэ культурануудые тарилга	Пар хахалалга
Кабанскын	93,5	97,0	107,0	97,5	59,8
Б.-Кударын	90,1	100,0	96,4	107,5	61,9
Тарбагатайн	86,6	96,3	107,3	108,6	58,2
Прибайкальска	86,1	90,7	70,0	106,7	43,3
Түнхэнэй	85,4	88,0	64,5	134,5	77,7
Мухаршэбэрэй	84,9	97,1	58,7	117,1	85,9
Бичурын	84,7	85,6	90,0	92,9	50,3
Хэжэнгын	83,9	93,9	100,0	100,1	86,1
Заиграйн	82,9	85,1	60,0	78,0	62,3
Курумканай	81,9	83,5	19,4	78,0	72,0
Закаменай	81,6	77,9	65,5	71,0	52,6
Иволгын	81,4	93,1	66,7	100,0	78,3
Баргажанай	81,4	92,6	70,5	63,6	69,2
Яруунын	80,1	97,2	84,5	100,5	93,1
Хориин	80,1	89,6	82,1	133,3	76,9
Кударын	77,2	91,8	90,0	120,5	45,4
Кяхтын	77,0	101,9	111,1	132,5	54,6
Ториин	70,8	55,0	54,0	76,0	47,2
Зэдын	69,3	95,0	95,2	129,5	78,6
Сэлэнгын	65,9	76,0	89,7	97,8	61,0
Хойто-Байгалай	64,1	4,7	—	—	—
Баунтын	37,7	32,9	36,0	—	—

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

„Свердлов" крейсер Англи руу мордобо

Королевэ Елизавета II-ойн хаан шэрээдэ һууһантай дашарамдуулан, далайн сэрэгэй парад июниин 15-да Спитхедтэ (Англи) болохо байна. Английска флодой сэрэгэй корабльнуудһаа гадна, бусад оронуудай сэрэгэй корабльнууд парадта тэрэшэлэн хабаадаха болоно.

Британска правительствын уряалда харюу болгон, СССР-эй Правительство тус парадта хабаадахын тула «Свердлов» крейсерые Англи руу эльгээхэ гэжэ шиидэбэ.

Июниин 6-да «Свердлов» крейсер Англи руу мордобо.

(ТАСС).

Новосибирскэ областиин партийна хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

НОВОСИБИРСК, июниин 6. (ТАСС). Райкомуудай, колхозуудай болон совхозуудай партийна организацинуудай 400 гаран секретарьнуудай, парторгуудай, партиин райкомуудай таһагуудые даагшадай областной зүблөөн үсэгэлдэр дүүрэбэ. Эндэ хүдөөгэй партийна организацинуудта партийно-эмхидхэлэй ба нииитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Колыванска районой «Путь Сталина» колхозой партийна организациие жэшээ болгон зүблөөн дээрэ хэлсээ. Хүдөө ажахын энэ артелиин коммунистнууд колхозно үйлэдбэриин шиидхэхы **участогууд** дээрэ хүдэлмэрилнэ. Бригаданууд ба фермэнүүдтэ нииитэ-политическэ элдэб янзын хүдэлмэри ябуулагдана. Хабарай тарилга богонихон болзор соо ба агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдөө. Хүдөө ажахын артель бүхы хүдэлмэрээ амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Коммунистнуудай ба арад олониитын хоорондохи холбооe бэхижүүлгэдэ партийна группанууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Областиин колхозууд ба совхозуудта 300 гаран группа бии болгогдоо.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд һайн дүй дүршэлые согсолһон ба партийна суглаануудые үнгэргэлгэдэ, марксистско-ленинскэ һуралсалда, олониитын-политическэ хүдэлмэридэ байгаа дутуунуудые шүүмжэлһэн байна.

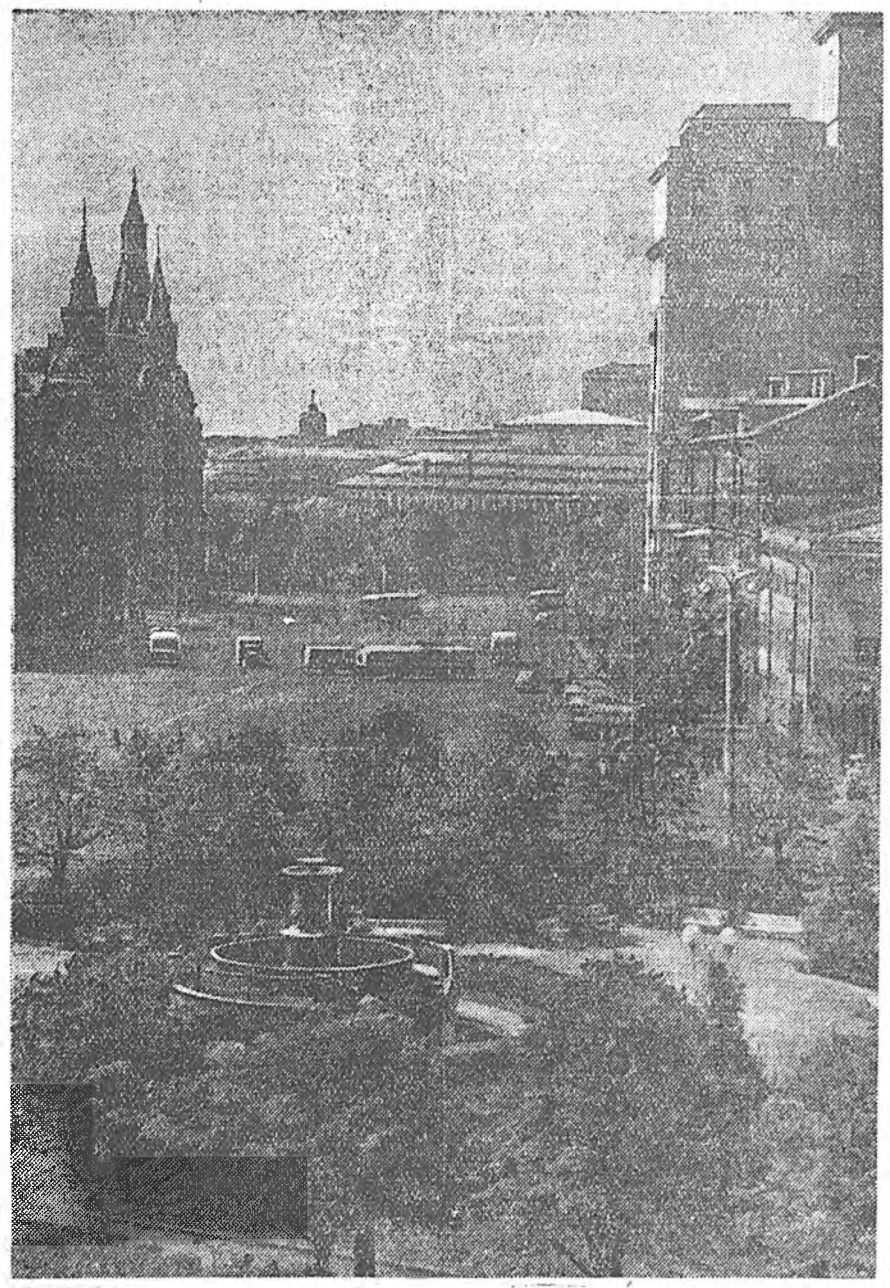

Москва. Революциин талмай.

ТАСС-эй фотохронико.

Түмэрзамшадай үхибүүдэй амаралта

Москваһаа 120 километртэ байдаг Руза городой дэргэдэ СССР-эй Зам харилсаанай министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүдэй пионерскэ шэнэ лагерь нээгдээ. Москва мүрэнэй эрье дээрэхи үдхэн ой соо дүрбэн шэнэ корпус баригдаа. Тэдээндэ мүнөө 550 пионернүүд ба һурагшад амаржа байна.

Һаяар ороной олохон районуудта пионерскэ олон арбаад шэнэ лагерьнууд һурагшадые хүлеэн абаха юм. Тэдээндэ Львовско, Одесскэ, Зүүн-Урда ба бусад түмэр замуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүд ошохо байна.

Энэ жэлдэ түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй 230 мянган үхибүүд зунайнгаа амаралтые пионерскэ лагерьнуудта үнгэргэхэ юм.

(ТАСС).

Газетын хүдэлмэри тухай партиин Кемеровскэ обкомой пленум

КЕМЕРОВО, июниин 6. (ТАСС). «Кузбасс» гэжэ областной газетын хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн, партиин обкомой пленум үсэгэлдэр дүүрэбэ. Газетын редактор нүхэр Демин элидхэл хээ.

Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилха, табадахи табанжэлэй даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ ажалшадые элсүүлхэ талаар газетэ һүүлэй үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Гэбэшье, редакциин ажал ябуулгада хэдэн ехэ дутуунууд бии гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Газетэ идейнэ доодо хэмжээндэ гаргагдана, нүүрһэнэй промышленностиин асуудалнуудые муугаар харуулна, шахтёрнуудай үнэтэ үүсхэлые саг соонь дэмжэнэгүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлнэгүй. Шахтануудай стахановецууд ба нүүрһэнэй предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд газетын хуудаһанuудта тон багаар бэшэнэ.

Пленум партиин гэшүүнэй кандидадуудай дунда ябуулха хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудалые мүн лэ зүбшэн хэлсэбэ.

Хүдөөдэ байрын гэрнүүдые барина

ЕРЕВАН, июниин 6. (ТАСС). Зангибасарска районой Агамзалу тосхоной шэнэ гэрнүүдтэ 29 колхознигуудай бүлэнэр зөөжэ ороо. Шамшадинска, Аштаракска, Кировоканска, Талинска ба бусад хэдэн олон районуудта жэлэй эхинһээ хойшо 700 гаран гэр баригдаа. Үмсын үшөө мянга гаран гэр мүнөө баригдажа байна.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин районно центрнүүд болон тосхонуудта модо, туф, цемент, шэл, шифер, хадааһа ба барилгын бусад материалнуудые худалдана. Райисполкомуудай хүдөөгэй ба колхозно барилгын таһагууд үмсэдөө гэр баригшадта туһалжа, техническэ консультаци эмхидхэнэ.

Мал үсхэбэрилхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээбди

Манай колхозой малшад нииитын малажал амжалтатайгаар хүгжөөхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байна. Тэдэнэр республикын 30 жэлэй ойн һайндэр — майн 30 болотор мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэхэ, малаа үбэлэй байраһаа зунай байрада эмхитэйгээр оруулха, малайнгаа үүлтэр һайжаруулха ба ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ гэһэн социалистическэ уялгануудые абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа ороһон юм.

Малшадай дунда нэн түрүүн нииитэ-политическэ хүдэлмэри муу бэшээр табиһан байнабди. Малажалай фермэнүүд дээрэхи 2 улаан булангуудай хүдэлмэри һайжаруулагдаа, агитаторнууд малшадай дунда элдэб һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг ба «дайшалхы хуудаһанууд», «молнинууд» олоороо гаргадаг болоо. Түрүү малшадай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын түлөө агитаторнууд нилээд ехэ анхарал оролдолго гаргаа, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд хаһа саг соогоо гаргагдадаг болоо һэн. Энээнэй ашаар колхозой малшад нилээд ехэ амжалта туйлажа байна.

«Мунханай үбэр» гэжэ газарта байдаг № 7 гүүртын һаалишан Нина Ганжурова үнгэрэгшэ жэлдэ 16 үнеэнһээ 16 тугал абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлээд, ажалай нэмэлтэ түлэбэридэ нэгэ тугал абаһан байгаа. Тиихэдэ, «Чулуутайн добо» гэжэ газарта байдаг гүүртын һаалишан Янжап Тудупова мүн лэ нэгэшье түл хоролтодо оруулаагүй һэн. Эдэ хоёр һаалишад колхозой түрүү хүнүүд болоно. Эдэнэр мүнөө 16 үнеэнһээ 16 тугал абаха уялга абанхай. Мүнөө үнеэдынь олоороо түрэжэ байна.

Хонидой отаранууд ба зарим хонишод жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. «Хамарай Ара» гэжэ газарта Дари Цыремпиловэй № 7 отара байдаг. Тэрэ болбол колхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо малажалда хүдэлмэрилнэ. Энэ отарынхид 412 эхэ хонинһоо 396 толгой хурьга абаад, хоролтогүйгөөр тэжээжэ ба хонидые үшөө түрүүлжэ байна. Хонидойнь ба хурьгадайнь хүсэ шадал һайнууд. Энэ отарын хонишод зунайнгаа байра өөһэдөө бэлэдхэжэ, тэрээндээ зөөбэ. Тиихэдэ 10 га сабшалангай газар үтэгжүүлжэ, га бүриһөө 20 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха гэһэн уялга абаад, мүнөө сабшалангаа буртагһаань сэбэрлэжэ байха юм. Энэ отарын хонишодой 100 эхэ хонин бүхэнһөө 110 хурьга абаха, нютагай үүлтэрэй хонинһоо 2 килограмм нооһо хайшалха гэһэн уялгаяа дүүргэхэнь лабтай. Энэ отарын хонишон Дари Цыренова үни удаанай хонишоноор хүдэлмэрилжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болонхой.

«Улаан Булаг» гэжэ газарта байдаг һубай хонидой отара (даагшань Бутит Радапжапова) хонидоо һайнаар адуулжа, амидынь шэгнүүрые нилээд дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө 7 хурьга ажалай нэмэлтэ түлэбэридэ абаһан байгаа.

Тиихэдэ колхозой түрүү гахайшад Дарижап Цыцрунова, Цындэ Жигжитова гэгшэд нэгэ эхэ гахайһаа 16 поршоонхо абаха уялга абаад, мүнөө эрхимээр ажаллапад. Адуушад Дашинамжал Цыбикжапов, Лубсан Цыдыпов, Ширап Жигжитов, Дашидондок Балданов гэгшэд 100 гүүнһээ 90 унага абаха уялга абаад, мүнөө муу бэшээр ажаллажа байнад.

Малайнгаа үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ талаар үшөө хангалтатай хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Үнеэд ба хониднай нютагай үүлтэрэй юм. Теэд 1952 ондо колхозойнгоо хонидһоо нарибтар нооһотой 400 тухай хонидые илгажа, нэгэ отара болгоод, хонин ажал дээрэ 1938 онһоо хойшо ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоһон коммунист Цырен Жамса Эрдынеева гэгшые отарые даагшаар табиһан байгаабди. Энэ отарын хонид мүнөө нарибтар нооһотой хурьгадые түрэжэ байна. Мүнөө 390 толгой хурьгад абтаад байна. Эдэ хурьгадые хурьгашан Долгоржап Цыбикжапова һайнаар харууһална, эдеэлүүлнэ. Гадна, ондоошье отарануудта нарибтар нооһотой хурьгад гарана. Бидэ нарибтар нооһотой хонидоо үшөө дахин дахин илгажа, нарин нооһотой хусада табижа, хонидоо искусственнаар ороондо оруулжа, колхозойнгоо хонидые бүгэдыень нарин ба нарибтар нооһотой үүлтэрэй болгохын түлөө оролдожо байнабди.

Тиихэдэ үнеэн бүриһөө 1500 — 1700 литр һү һаадаг болохын тулада нэн түрүүн малайнгаа үүлтэр һайжаруулха, малаа тобир тарганаар харууһалха, малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Манай колхоз һайн үүлтэрэй үнеэдэй нэгэ гүүртэ эмхидхэнхэй. Тэрэнһээ гадна, үнеэдые искусственнаар ороондо оруулнабди. Мүнөө һаамхай 320 үнеэдэймнай 200-аад үнеэдынь тугаллаа. Тэдэнэй 150-аадынь ороондо оруулагдаад байна.

Малдаа дүүрэн хүрэхэ тэжээлэй база байгуулха шухала. Манай колхоз 800 гаран гектар сабшалангай газартай. Теэд үнгэрэгшэ жэлдэ га бүриһөө дунда жэшээгээр 2,5 —3 центнер ургаса хуряаһан байгаабди. Юуб гэхэдэ, манай сабшалан уһалагдадаг бэшэ, үтэгжүүлгын талаар үнгэрэгшэ жэлдэ мүртэй юумэ хэгдээгүй байгаа.

Теэд мүнөө жэлдэ малдаа дүүрэц хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байнабди. Малаймнай тоо толгой үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд олошороо. Тинмэһээ горьтойхон үбһэ тэжээл бэлэдхээгүй һаа, малаа һайнаар ондо оруулхань бэрхэтэй.

Сабшалангай газарта 12100 тэргэ наг шэбхэ гаргагдажа тараагдаа, 539 гектар сабшалангай газарай буртаг сэбэрлэгдээ. Тэжээл бэлэдхэлэй бригада хабарай тарилгын үедэ иишэ тиишээ тарашаһан аад, мүнөө дахинаа эмхидхэгдээд ажаллажа байна.

Мүнөө малаймнай отаранууд, гүүртэнүүд, фермэнүүд зунай байрада орожо байна. Энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ болоо.

Манай колхоз мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар республикын 30 жэлэй ойн һайндэр —майн 30 болотор дүүргэхэ гэһэн уялгаяа болзорһоонь урид, майн 15-да адуугаар 103 процент, эбэртэ малаар 106,3 процент, хонёор 108,3 процент, гахайгаар 213 процент дүүргэһэн ба майн 30 болотор үшөө нилээд олон түл абаһан байна. Жэлэй эсэс болотор түсэбөө нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэхэ байнабди.

Доржо Ванданов, Зэдын аймагай Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партиин Заиграйн айкомой хүдэлмэридэхи дутагдалнууд

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада Заиграйн аймагай колхозууд үбһэ, тариянай ургаса абаха, нитын малажалые хүгжөөхэ түсэбөө дүүргэнэгүй. Адуу малай ашаг үгэлгэнь аймагай олонхи колхозуудта тон бага байна. Малажалай ба бусад продуктнуудые гүрэндэ тушааха даалгабаринуудаа аймагай зарим колхозууд гүйсэд дүүргэжэ шаданагүй. Промышленна зарим предприятинууд, жэшээнь, Онохойн лесокомбинат, Шулуутайн ба Черемуховска леспромхозууд үйлэдбэриингөө түсэбүүдые энэ жэлдэ хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Эдэ дутагдалнууд яахадаа үзэгдэнэб гэхэдэ, КПСС-эй Заиграйн айком аймаг доторхи промышленна предприятинуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн тэрэшэлэн аймгүйсэдкомой урда шанга эрилтэ табинагүй. Баталан абаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ гүйсэдхэлые хинан шалгахадаа үргэн нитэ ажалшадта, партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудта, нютагайнгаа эдэбхитэдтэ партиин айком түшэглэнэгүй.

Ажахын органуудые КПСС-эй айкомой ехэнхидээ һолижо хүдэлмэрилдэг ушар МТС-үүдэй, колхозуудай, ой модоной промышленностиин предприятинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые бага болгоһон байна.

Ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ партиин айком, тэрэнэй секретарьнууд нүхэд Черных, Заставский гэгшэд бүхы һаналаа табяад, харин партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ зохихо анхарал хандуулнагүй. Энэ шалтагаанһаа аймагай партийна организацида партийно-эмхидхэлэй ба идеологическа хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. Партийна эхин организацинуудта партийна суглаанууд, бюрогой заседанинууд саг соогоо үнгэргэгдэнэгүй, партиин Уставай эрилтэнүүдые зарим коммунистнууд гүйсэд дүүргэнэгүй. Жэшээнь, Шулуутайн леспромхозой парторганизацида (секретаринь нүхэр Герасимов) энэ жэлэй февралиин 17-до тоосоото-һунгуулиин партийна суглаан болоһон байгаа. Тэрээнһээ хойшо майн 20 болотор нэгэшье партийна суглаан, партбюрогой нэгэшье заседани үнгэргэгдөөгүй.

Тус леспромхозой партийна организациин хүдэлмэри тухай асуудал партиин айкомой бюро дээрэ табигдажа, горьтойхон дутагдалнууд элирүүлэгдээд, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол баталан абтаһан байгаа. Энэ тогтоол тус парторганизациин партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээшьегүй, тэрэнэй хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһые хинан шалгахаяа партиин айком оройдоо мартажархиһан байха юм.

Хандагатайн леспромхозой партийна эхин организациин хүдэлмэридэ мүн лэ горьтойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Эндэ зарим коммунистнууд партийна түлэбэреэ саг болзор соонь түлэнэгүй. Олонхи коммунистнуудтань партийна даалгабари үгтэнэгүй. Политическэ һуралсал эндэ тон хангалтагүйгөөр табигданхай. Партиин түүхые шудалха гол түхэлэй зургаан кружогойнь оройдоо хоёрыень һуралсалайнгаа программые дүүргээ. Теэд энэ партийна организацида партийна суглаанууд хаа яа болодог, олонхи ушарта ехэ юрэнхы шиидхэбэринүүд баталан абтадаг. Жэшээнь, «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» асуудал партийна суглаан дээрэнь зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Теэд энэ асуудалаар «ажалай ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ», «үйлэдбэриин-техническэ журамые эрид сахиха» гэһэн хоёр пункттай хэниешье уялгалаагүй, тон юрэнхы шиидхэбэри абтаһан байна.

Тус парторганизациин хүдэлмэридэхи горьтойхон дутагдалнууд тухайда партиин айкомой секретарьнууд нүхэд Черных, Заставский, Маланов гэгшэд һайтар мэдэхэ, энэ партийна организацида тэдэнэр олон дахин ошоһоншье байха. Гэбэшье, тэдэнэр энэ парторганизацида партидоторой хүдэлмэриие һайжаруулхын тулада ямаршье хэмжээ абадаггүй.

Партиин Заиграйн айком болбол партийна дээдэ органуудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана. Тус аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, Ново-Брянска ба Курбын МТС-үүдэй партийна организацинуудай хүдэлмэри тухайда энэ жэлэй январь соо КПСС-эй обкомой секретариат тусгаар тогтоол гаргаа һэн. Эдэ парторганизацинуудта партидоторой ба нитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүдые партиин айком дары абаха ёһотой байгаа.

Гэхэ зуура, энэ тогтоолые бэелүүлхын тулада партиин айком юушье хээгүй. Партиин обкомой энэ тогтоол тус партийна организацинуудта үнгэрхэдөө зүбшэн хэлсэгдээгүй байха юм. Эдэ парторганизацинуудта партидоторой хүдэлмэри мүнөө болотор хангалтагүй байһан зангаараа. Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци колхозниугуудайнгаа дунда агитационно-нитын ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй. Малажалай фермэнүүд ба тариянажалай бригадануудтань газетэ, журналнууд саг соогоо хүргэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, партиин Заиграйн айкомой хүтэлбэрилэгшэд партийна тон харюусалгатай хүдэлмэридэ ёһо тэдыгээр хандана, партийно-политическэ хүдэлмэриие ажахын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтээ зүбөөр зохилдуулан ябуулжа шаданагүй.

И. Яшин,
Ф. Федоров.

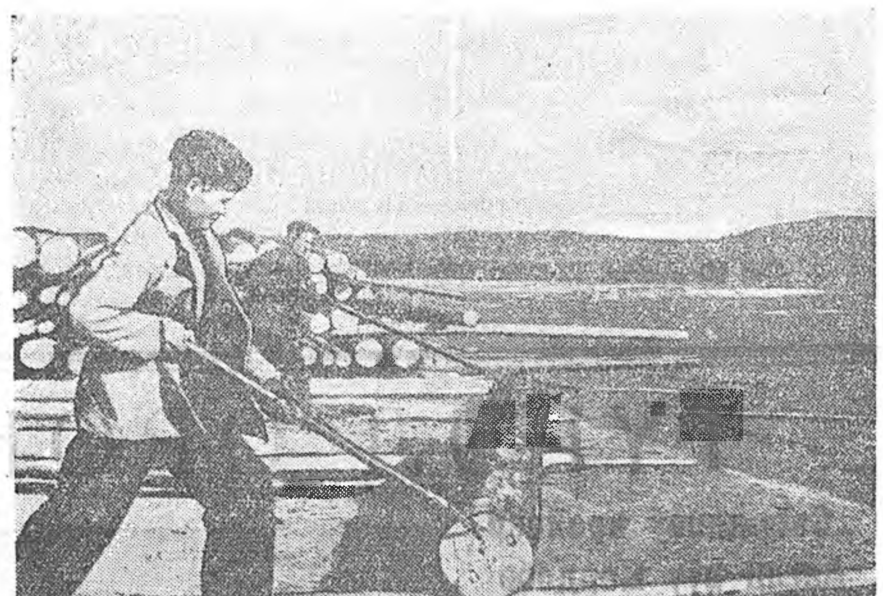

Хоринн аймагай центрын эмхи зургаануудай ба предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд амаралтынгаа үдэрнүүдтэ Үдэ гол дээрэ хамтадаа ерэжэ, олон мянган кубометр модо уһанда буулгажа, Дээдэ-Үдын модо урадхуулгын участогто ехэхэн туһаламжа үзүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хоринн аймагай финансова таһагай хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Корнаков ба Белоусов гэгшэд амаралтынгаа үдэртэ Үдэ голой эрьедэ ерээд модо буулгажа байна.

О. Березновой фото.

Дутагдалнуудаа усадхаха

Модо урадхуулгын Үдын конторын Черемуховска участогай коллектив энэ жэлэйнгээ сезондо һайнаар бэлэдхэһэнэй ашаар модо урадхуулгые эмхитэйгээр захалаа һэн. Энэ жэлдэ тус участогайхид инженер Прелутскиин зохёоһон, шулуу бургааһан хоёроор хэгдэдэг дамба анха түрүүшынхеэ ашаглажа байна. Энэ шэнэ арга хэрэглэһэнэй ашаар гүйхэн газарта модоной олоороо хайрдажа яр ябта болодог ушарнууд нилээд үсөөрөө. Мүн инженер Пантелеевэй зохёоһон, уһанай урадхалые залажа байдаг стационарно-щитовэ хаалтануудые хэрэглэлгэ ехэхэн удхашанартай байба. Эдэ барилгануудые хэһэнэй ашаар энэ жэлэй модо урадхуулга нёдондоноойхидо орходоо һайнаар ябажа байна.

Нүхэр Переваловай хүтэлбэрилдэг № 14 дистанциинхид илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эндэ үдэрэйнгөө даалгабари дүүргэдэггүй нэгэшье хүн үгы. Уһанда модо табидаг хүдэлмэришэд Гавриил Грудинин, Федор Тимофеев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие 250—275 процент дүүргэнэ. «КТ—12» гэжэ маркын тракторaaр модые уһанда табидаг механизаторнууд Карбанов, Пержаков, Варфоломеев гэгшэд тракторнуудаа шадамараар жолоодожо, халаан соогоо 200 кубометрэй орондо 360—400 кубометр хүрэтэр модо уһанда табина.

Гэхэ зуура, энэ участогай хүдэлмэридэ нилээд ехэхэн дутагдалнууд бии. Модо урадхуулгын Үдын конторын директор нүхэр Титенко, участогай начальник нүхэр Мельчиков гэгшэдэй эртээнһээ һаналаа табяагүй дээрэһээ модо урадхуулга дээрэ шухала хэрэгтэй ТЛ—2, ТЛ—3 гэжэ хүсэтэ лебёдконууд, «СУТА» маркын нэгэ трактор заһабарилгаһаа үшөө гараадүй хэбтэнэ. Иимэһээ уһан соо ябтарһан модые залалха болон ажал ехэтэй бусад хүдэлмэринүүдые гараар хэхэ баатай болоно.

Модо урадхуулагшадта культурна болон ажаһуудалай зохихо условии байгуулагдаагүй. Сезоной эхилһэнһээ хойшо тэдэнэртэ кино харуулагдаагүй, лекци, элидхэлнүүд үсөөн уншагдана, политическэ темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Энэ участогта 100 гаран комсомолецууд болон залуушуул бии. Теэд ВЛКСМ-эй Заиграйн айкомой зүгһөө тэдэнэртэ ямаршье анхарал хандуулагданагүй. Эндэ хүдэлмэрилдэг модошодые үргэн хэрэглэлэй эд товараар Черемуховска леспромхозой ОРС хангаха ёһотой аад, энэ үүргэеэ дүүргэнэгүй. Мылэ, аяга, табаг гэхэ мэтын үргэн хэрэглэлэй эд товарнууд асаргаданагүй. Жэшээлхэдэ, сезоной эхилһэнһээ хойшо 200 гаран хүдэлмэришэдтэй энэ участогта оройдоо 4 стакан, 20 халбага асаргадажа наймаалагдаһан байна. ОРС-ын начальник нүхэр Тарасов ажалшадай эрилтэнүүдые анхаралдаа абанагүй, тус участогта нэгэтэшье ерээгүй. Республикын Элүүрые хамгаалха министерствоһээ нэгэ фельдшер эндэ ерэхэ ёһотой аад, мүнөөшье болотор эльгээгдэнэгүй. Тиихэдэ Черемуховска леспромхоз энэ участогта үдэр бүри 2900 кубометр модо уһанда табижа байха даалгабаритай байһан аад, арай гэжэ 500 кубометр табина. Леспромхозой директор нүхэр Языков, главна инженер нүхэр Суслов гэгшэд энэ жэлэй модо урадхуулгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа һаналаа багаар табина. Үдэ, Курба голой эрьеэрхи колхозуудай, мүн эндэхи эмхи зургаанууд болон предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр модо урадхуулга дээрэ воскресникүүдые эмхидхэхэ гэжэ Заиграйн аймгүйсэдком сомоной Соведүүдые уялгалһан байгаа. Теэд модо урадхуулга дээрэ нэгэшье воскресник эмхидхэгдээгүй байһаар.

Д. Цыренжапов.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол Австридахи СССР-эй Верховно Комиссарай ба советскэ сэрэгүүдэй Главнокомандалагшын уялгануудые саашадаа нэгэ хүнэй бэелүүлхэ ябадалые ашаггүй гэжэ мэдэрбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, Главнокомандалагша Верховно Комиссарай уялгануудые гүйсэдхэхэ ябадалһаа сүлөөлэгдэһэн ба тэрэнэй ажал-ябуулгань Австрида советскэ сэрэгүүдые командалгаар хизаарлагдаба.

Австридахи СССР-эй Верховно Комиссараар Посол И. И. Ильичев томилогдобо.

„Бурмонголстрой" трест юундэ муугаар хүдэлмэрилнэб?

Республикын столицада коммунальна ажахын шэнэ барилгануудые договорой ёһоор хэдэг «Бурмонголстрой» трестын коллектив өөрынгөө зорилгые тон хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ.

Трест хадаа 1953 оной нэгэдэхи кварталай түсэбые арайхан гэжэ 78 процент дүүргэһэн байна.

Тиихэдэ графигай ёһоор бүри нёдондо ашаглалгада оруулагдаха ёһотой байһан, һохор хүнүүдэй Бүхэсоюзна обществын үйлэдбэриин мастерскойн байра, театрын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын байра мүнөө хүрэтэр баригдажа дүүргэгдээгүй байһаар. Республикын правительствын шиидхэбэриин ёһоор барилгын хүдэлмэриин үные 5,38 процент химдаруулха байһан аад, үнгэрэгшэ нэгэдэхи квартал соо барилгын үные 25,5 процент ехэ болгоо.

Бурят-Монголой АССР-эй тогтоогдоһонһоо хойшо 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгаяа трестын коллектив дүүргээгүй. Баригдажа байһан объектнүүдэй нэгэнииньшье ашаглалгада оруулагдаагүй байшоо.

Иимэ гүнзэгы таһалдалда тус трест яахадаа орооб? Нэгэдэхеэр, хүдэлмэришэдэйнгөө, элбэгээр абаһан механизмуудайнгаа хүсые зүбөөр ба гүйсэдөөр ашаглаха тушаа эмхидхэлэй ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй; хоёрдохёор, түрүү барилгашадай методые бүгэдын шадабари болгохо хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Гэхэ зуураа, тус трестын коллективтэ барилгашадай түрүү метод хэрэглэн, үндэр бүтээсэтэйгээр ажалладаг стахановецууд олон. Шулуушад Мартынов, Зайцев, Воробьев, модошо дархан Воленко болон бусад табадахи табанжэлэйнгээ даалгабаринуудые дүүргээд, мүнөө 1956 оной хоёрдохи хахадай программаар ажаллажа байна.

Гадна, барилгада хэрэглэгдэхэ шухала материалнуудые саг соонь бэлэдхэжэ шададаггүй, дээрэһээнь, олон тооной хүдэлмэришэд-барилгашад ажалгүй байжа, үнэтэ сагаа дэмы гээдэг байна. Хүдэлмэридэ голодһо гаргаха ябадал олоор үзэгдэнэ. Байрын гэрнүүдэй корпусуудые барижа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр электрическэ проводануудые оруулхын орондо штукатурна хүдэлмэреэ дахин эбдэжэ, эдэ проводануудые оруулдаг, тиигэжэ гүрэнэй мүнгэ хиидэ хаядаг ушарнууд олоор үзэгдэнэ. Тэрэшэлэн канализаци хэһэн хүдэлмэреэ дахин дахин заһажа, барилгын үные ехээр дээшэлүүлнэ.

Хүдэлмэришэдэйнгөө хүсые нэгэ доро согсолон, барилгын хүдэлмэриие хурдан темпээр ябуулхын орондо тэдэнэрые бүлэг бүлэгөөр таһалжа, хүсыень бутаргана. Мүнөө тус трест аяар 22 барилга хэнэ. Теэд тэдэнэрэй нэгэниинььшье ашаглалгада оруулагдаадүй.

Иимэһээ республикын Коммунальна ажахын министр нүхэр Шотин эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар дары хэмжээ абаха үүргэтэй.

Ф. Башухаев.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Гүнзэгы таһалдалда ороһон комбинат"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын майн 10-най номерто толилогдоо һэн. Яруунын аймагай промышленна комбинадай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухайда энэ статья соо хэлэгдэһэн байна.

Манай редакцида БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министрын орлогшо нүхэр Макаровай мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соохи баримтанууд булта тодороо. Хэрэгтэй туһаламжа үзүүлхын тула тус комбинадта Нютагай промышленностиин министерствын зүгһөө главна механик ба инженер-нормировщик эльгээгдэһэн байна. Мүнөө тус комбинадта модо үйлэдбэрилхэ станогууд тодхогдоод, ашаглалгада оруулагдаа. Мүн комбинадта «Металлоширпотребһээ» ЗИС—5 гэжэ маркын автомашина үгтөө. Комбинадай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар бусад зохихо хэмжээ абтаһан байна.

„Хэдэн һара соо хаалтатай байһаар"

Манай газетэдэ иимэ гаршагтайгаар толилогдоһон бэшэг соо Хэжэнгын аймагай «Зургаанай зам» колхозой радиоузел тухай хэлэгдэһэн юм.

Бэшэг соо тэмдэглэгдэһэн баримтанууд булта зүб байжа, тэдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээн абтаа. Колхозой правлени радиоузелые таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилүүлхын тула бензинээр хүсэд хангаа. Мүн тус радиоузелда тусхай радист томилогдоһон байна. Мүнөө радиоузел һайнаар хүдэлмэрилнэ. Энээн тухай манай редакцида Хэжэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Холбоев мэдээсэө.

Арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгэ— социализмын экономическа хуули ёһон мүн

☆☆

В. СОСЕДОВ

☆ ☆ ☆

«СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн нүхэр Сталинай гениальна зохёол дотор социализмын экономическа хуули ёһонууд гүнзэгыгөөр ба али бүхы талаһаа шэнжэлэгдэбэ. Эдэ хуули ёһонуудые ойлгожо абаха ябадал социалистическэ экономикын хүгжэлтые залан шэглүүлхэ хэрэгтэнь партида, советскэ гүрэндэ туһална.

Үйлэдбэриин социалистическэ аргын, социалистическэ үйлэдбэрилгын хүгжэлтын бүхы гол шухала талануудые болон гол шухала процессүүдые тодорхойлон харуулһан социализмын экономическа гол хуули ёһые нүхэр Сталин нээгээ гээшэ. Социализмын экономическа гол хуули ёһоной гол шухала шэнжэнүүд ба эрилтэнүүд, нүхэр Сталинай заадаг ёһоор, иимэ байна гэбэл: эрхим дээдэ техникын база дээрэ социалистическэ үйлэдбэрилгые таһалгаряагүй ургуулха, нарижуулан һайжаруулха зэргээр бүхы обществын саг үргэлжэ ехэ болодог материальна, культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха ябадал болоно. Социализмын экономическа гол хуули ёһон хадаа социалистическэ үйлэдбэрилгын гол шухала уг зорилгые харуулхаһаа гадна, мүн энэ уг зорилгые бэелүүлхэ арга зэбсэгыень заажа үгэнэ.

Экономическа гол хуули ёһонтой хамта, мүн социалистическэ экономико дотор объективнэ экономическа бусад хуули ёһонууд байдаг. Арадай ажахын жэгдээр (пропорциональнаар) хүгжэлгын хуули ёһон хадаа социализмын экономическа хуули ёһон мүн болоно гэжэ нүхэр Сталин харуулаа. Тиин социализмын үедэ экономикын жэгдээр, пропорциональнаар хүгжэлтын эрхэбэшэ шухала байһые энэ хуули ёһон харуулна.

I.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци болбол жэгдээр, хүгжэлгын хуули ёһоной эхи табиһан байна. Октябрьска революциин ашаар политическэ засаг түрэ пролетариадай гарта ороһон, тиихэдэ гол экономическа командна газарнууд советскэ гүрэнэй нэрээр бүхы ажалшадай мэдэлдэ ороһон байха юм. Эдэ политическэ ба экономическа гол үндэһэн хубилалтануудай болоһон дээрэһээ капитализмын экономическа хуушан хуули ёһонууд хүсэеэ гээжэ, имагтал социализмда хабаатай хуули ёһонуудта һууриияа алдаһан байна. Имагтал капитализмын үедэ бии байһан конкуренциин ба үйлэдбэридэхи эмхи гуримгүй байдалай хуули ёһоной хүсэеэ гээһэн хойно, харин энэ хуули ёһондо тад һөөргэ хуули ёһон, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хамтадхаһанай үндэһэ һуури дээрэ арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон бии болоо һэн.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй шэнжэдэ үйлэдбэридэхи харилсаануудай заабол тааруу байха тухай экономическа хуули ёһондо түшэглэн, Советскэ засаг үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хамтадхаа, тэдэниие арадай үмсэ болгоо. Капиталистическэ элементүүдые түрин усадхаха, жэжэ-товарна хүдөө ажахые коллективнэ томо үйлэдбэрилгын замда гаргаха зэргээр, Советскэ гүрэн өөрынгөө оршон мандажа байһан бүхы жэлнүүдэй туршада, арадай ажахын жэгдээр, пропорциональнаар хүгжэлгын хуули ёһоной хүгжэлтые хангахын түлөө бүхы условинуудые бии болгодог байха юм.

Социализмын үедэ арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгэ хадаа үйлэдбэриин социалистическэ аргын гол үндэһэн өөрсэ байдалһаа угтай объективнэ зайлашагүй зүйл мүн болоно. Социализмын экономическа үндэһэ һуури болгошо нитын социалистическэ үмсэ оронoй ажахые единэ нэгэн организм болгожо нэгэдхэнэ. Тиин түсэбэй ёһоор хүгжөөгүй һаа, оронойманай ажахы зохид һайнаар, кризисгүйгөөр хүгжэжэ ябашье шадахагүй байна. Социализмын үедэ томо ажахы имагтал түсэбэй ёһоор эрхилэгдэжэ болохо юм гэжэ колхозно үйлэдбэрилгын жэшээ дээрэһээ нүхэр Сталин «Деревнидэхи хүдэлмэри тухай» үгэ соогоо харуулаа һэн. Түсэбгүй һаа, томо ажахын һандаран хосорхо байһанинь элитэ.

Манай жэлэй ба табанжэлэй түсэбүүдые арадай ажахын жэгдээр (пропорциональнаар) хүгжэлгын объективнэ хуули ёһонтой худхажа болохогүй гэжэ нүхэр Сталин заана. Арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон нитын үйлэдбэриие имагтал зүбөөр түсэблэхэ арга боломжо манай түсэблэлгын органуудта үгэнэ бшуу. «Тус арга боломжые бодото байдал болгохын тулада, тэрэ жэгдээр хүгжэлгын экономическа хуули ёһые шэнжэлэн үзэхэ, тэрэниие шудалан абаха хэрэгтэй, ушар удхыень хүсэд мэдэн, тэрэ хуули ёһые хэрэглэжэ һураха хэрэгтэй, тэрэ хуули ёһоной эрилтэнүүдые бүрин хараадаа абаһан түсэбүүдые зохёохо хэрэгтэй»—гэжэ нүхэр Сталин бэшэнэ. (СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд, 9-дэхи нюур).

Жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон социалистическэ экономикодо тон ехэ үүргэ эзэлдэг. Энэ хуули ёһоной үндэһэ һуури дээрэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түргэн ба зохистой хүгжэлтэ түйлагдадаг. Капиталистическэ экономикые һандаргажа байдаг конкуренци ба үйлэдбэридэхи эмхи гуримгүй байдалые, үлүү ехээр үйлэдбэрилгын кризисүүдые, хүдэлмэригүйдэлгэ болон бусад зүйлнүүдые түсэбтэ социалистическэ экономико мэдэхэгүй юм. Социализмын үедэ үйлэдбэрилгые гуримшуулагша байжа шадахаяа болиһон үнэ сэнгэй хуули ёһоной нүлөөлэлгын оршомые жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон хизаарладаг байна. Манай байгуулалтын үедэ үнэ сэнгэй хуули ёһоной нүлөөлэлгын оршомынь үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй нитын үмсэ болонхой байһан ушараар, арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһоор нэгэ жэлэй ба табанжэлэй түсэбүүдээр, жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһоной эрилтэнүүдтэ түшэглэһэн манай бүхы ажахын политикаар хизаарлагдана гэжэ нүхэр Сталин заана.

Гэбэшье, жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон социализмын экономическа гол хуули ёһон болодоггүй юм. Энэ хуули ёһон, мүн тэрээндэ дүтэрхы байдаг түсэблэлгэ хадаа, хэрбээ арадай ажахын түсэбтэ хүгжэлгын юунэй түлөө, ямар зорилгодо шэглүүлэгдэн бэелүүлэгдэжэ байһаниинь мэдэгдэхэгүй байгаа һаа, эдэ өөһэдөө ямаршье үрэ дүн үгэжэ шадахагүй юм. «Энэ зорилгые арадай ажахын жэгдээр хүгжэлтын хуули ёһон өөрөө тодорхойлон үгэжэ шадахагүй... Тэрэ зорилгонь... социализмын экономическа гол хуули ёһон дотор оруулагдаһан байха юм. Тиимэһээ арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһоной нүлөөлэлгэнь социализмын экономическа гол хуули ёһондо түшэглэдэг һаал, хүсэд сүлөө оложо шадаха байна»—гэжэ нүхэр Сталин бэшэнэ. (Мүн тэндэ, 41-дэхи нюурта). Тиимэ дээрэһээ, жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон социализмын экономическа гол хуули ёһондо мэдэлтэй юм. Нүхэр Сталинай зааһан ёһоор, советскэ гүрэнэй бэелүүлжэ байгаа түсэблэлгэ хадаа, хэрбээ арадай ажахын жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһоной эрилтэнүүдые зүбөөр тодорхойлхо байгаал һаа, хэрбээ социализмын экономическа гол хуули ёһоной эрилтэнүүдтэй бүхы талаараа зохилдохо байгаал һаа һайн үрэ дүн үгэхэ байна.

Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэ нитын үмсын бии байһан социализмын лэ үедэ арадай ажахы жэгдээр хүгжэдэг юм. Харин капитализмын үедэ экономиконь жэгдээр хүгжэжэ шадахагүй байна. Энэнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, үйлэдбэриин зэбсэг ба хэрэгсэлнүүдэй энгэй үмсэдэ байдаг ябадал, капитализмын гол зүрилдөөндэ— нитын шэнжэтэй үйлэдбэри ба энгэй капиталистическэ формотой үбэршэлгэ хоёрой хоорондохи зүрилдөөндэ байна гээшэ. Тад ондоо экономическа гол хуули ёһон мүрысөөнэй капиталистическэ общество дотор бии байна. Мүнөөнэй капитализмын гол экономическа хуули ёһоной гол шэнжэнүүд ба эрилтэнүүд ямар байнаб гэбэл, «тус ороной хүн зоной олонхиие мүлжэхэ, үгыруулхэ болон хооһоруулха зэргээр, ондоо оронуудай, илангаяа гээгдэнги оронуудай арадуудые богоолшолхо, ходоо тоноохо зэргээр, эсэстээ, эгээн дээдэ ашаг олзо хангахын тула хэрэглэгдэдэг дайнуудые хэхэ, арадай ажахые сэрэгэй байдалда оруулха зэргээр капиталистическэ хэтэрхэй ехэ ашаг олзо хангаха ябадал болоно»—гэжэ нүхэр Сталин заана. (Мүн тэндэ, 38-дахи нюурта). Тус тус капиталистнуудай ба монополинуудай хоорондо ажахын таһаранхай байдаг, хэтэрхэй ехэ ашаг олзо абахын хойноһоо капиталистнуудай саг үргэлжэ эрмэлзэжэ ябадаг ушар үйлэдбэриин эмхи гуримгүй байдалда, шэрүүн шанга конкурентнэ тэмсэлдэ хүргэдэг байна. Үйлэдбэрилгын хүсэнүүд ба үйлэдбэридэхи харилсаануудай хоорондохи имагтал капитализмда хабаатай хоморьото зүрилдөөнүүд, конкуренци ба үйлэдбэридэхи эмхи гуримгүй байдал ажахын жэгдээр хүгжэлгэ огто хангадаггүй, харин капиталистическэ ажахын элдэб һалбаринуудай хоорондо таһалдал бии болгодог, үлүүлэн үйлэдбэрилгын экономическа кризисүүдые үүдхэдэг, хүдэлмэригүйшүүлые олошоруулдаг, олонинтэ ажалша зониие үгырүүлэн хооһоруулдаг.

Капитализмын үедэ «түсэблэлгэ» тухай буржуазна экономистнуудай ба политигуудай шашалдадаг элдэб шашалдаанай үндэһэ баримтагүй байһые англиийска уранзохёолшо Уэллстэй хөөрэлдэхэдөө нүхэр Сталин харуулаа һэн. Түсэбтэ ажахы хадаа хүдэлмэригүйдэлгые усадхахын түлөө эрмэлзэдэг гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн. Теэд хүдэлмэригүйдэлгые гүйсэд усадхаха хэрэгые ямаршье капиталист зүбшөөрхэгүй, юуб гэхэдэ, хүдэлмэригүйшүүлэй байһан сагта химдахан сэнтэй хүдэлмэриин хүсэн хододоо элбэг байха бшуу. Олонинтэ арад зондо шангаяа хэрэгтэй продуктнуудые үйлэдбэрилдэг лэ промышленностиин һалбаринуудые улам үргэдхэжэ байхые түсэбтэ социалистическэ ажахы хараална. Тиихэдэ, капитализмын үедэ имагтал эгээн дээдэ

Малай тэжээлэй базые бэхижүүлхэ

Колхозуудай нийтын малажалые бэг баян тэжээлээр хангаха ин харюусалгатай үе ерэбэ. Сабшалангай газар һайжаруулжа, үбһэ тэжээлэй, мүн силоснэ культурануудай үндэр ургаса хуряахын түлөө тэмсэл ябуулха үе ерээд байна.

Манай Гашейн машинно-тракторна станци Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудые хангадаг. Тэдэнэй олонинь томодхогдоһон колхозууд юм.

Харьяата колхозууднай эдлүүлгын нилээд ехэ газартай. 16 мянган гаран гектар талмай дээрэ ороонтой культурануудые, 2533 гектар талмай дээрэ тэжээлэй культурануудые таряа. Тэрэ тоодо 1707 гектар талмайда зелёнко, 108 гектар талмайда үбһэн, 105 гектар талмайда корнеплодууд, 110 гектар талмайда силоснэ культуранууд, 3 гектар талмайда олон жэлэй ногоон энэ жэлдэ таригдаа. Мүн 7 мянга гаран гектар сабшалангай газартай байна.

Иимэ ехэ талмай дээрэ ургуулагдаһан үбһэ, соломо болон бусад ургамалнууд манай МТС-эй харьяата колхозуудай малые бүдүүн тэжээлээр дүүрэн хангажа шадаха байна. Энээнийе түйлахын тулада сабшалангай газар һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй.

«1953 ондо республикын колхозуудай нийтын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэмжээнүүд тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолые бэелүүлжэ, сабшалангай болон бэлшээриин газар һайжаруулха талаар зохёохо хэмжээнүүд абтажа, бага бэшэ хүдэлмэринүүд хэгдэжэ байна.

Хабарай үедэ һайрамай уһаар 66 гектар сабшалан уһалагдаа. Галууриин канавануудаар уһалагдадаг бүхы сабшалангай нэгэдэхи уһалалга хэтдэжэ дүүргэгдээ. 10 мянга гаран тонно наг шэбхэ сабшалангай газар дээрэ гаргагдаба. Тэрэ шэбхээр 200 гаран гектар сабшалан үтэгжүүлэгдээ. Шэбхые сабшалан дээрэ үйрүүлхэ, тараахэ хүдэлмэринүүдые МТС-эй гредер, ток гүйсэдхэнэ. Мүнөө үтэгжүүлэгдэһэн сабшалан уһалагдаад, ток болон гредерээр хоёрдохёо дүүрилэгдэжэ байна.

Сабшалангай ургасада тэжээл үгэхын тулада шубуунай 180 центнер аргал, 182 центнер үнэһэн суглуулагданхай. Сабшалангай уһалагдадаг газарнууд хоёрдохи уһалалгын болон хуурай добуун газарнууд зунай бороогой урда тээ эдэ үтэгжүүлгэнүүдээр тэжээл абаха байна.

100 шахуу гектар талмайн бургааһан МТС-эй механизмын хүсөөр үндэһөөрөө малтагдан сэбэрлэгдээ. Үнгэрһэн 2—3 жэлэй туршада манай МТС колхозуудай 300 гектар талмай дээрэ ургаһан модо сэбэрлээ. Тэрэ талмайн зарим хубинь сабшалан болгон элдүүрилэгдэнэ. «Гигант» колхозой 80 га сабшалан бургааһаннаа сэбэрлэгдээд, хахалагдажа байна. Тэндэнь элдэб ургамалнууд таригдаха байна. Сталинай нэрэмжэтэ (Заган), «Коммунизм» колхозууд модонһоо сэбэрлэгдэһэн талмайгаа мүнөө кустарникова плугаар элдүүрилжэ байна. Тэндэ зелёнко таригдаха. Эдэ газарнууд саашадаа сабшалангай газар болгогдохо юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 56 километр утатай канава заһабарилагдаһан, 18 километр утатай шэнэ канава татагдаһан байгаа. Эдэ канавануудаар мүнөө жэлдэ сабшалангай ехэ газар уһалагдаха.

Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые дүүргэхын тула хоёр колхозуудта — Сталинай нэрэмжэтэ ба «Гигант» колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй саг үргэлжын бригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Үлэгшэ дүрбэн колхозуудай таряанажалай бригадануудта хамта 104 хүн хүдэлмэрилнэ. МТС болбол колхозуудай тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудые хангахын тула тэжээл бэлэдхэхэ тусгаар хоёр бригада эмхидхээ. Тэдэ бригадануудта тэжээлэй севооборот болон сабшалангай газар даалгажа үгтэнхэй. Мүн сабшалангай-мелиоративна нэгэ отряд эмхидхэгдээ.

Колхозууд болон МТС-эймнай бүхы бригаданууд, мүн сабшалангай-мелиоративна отряд сабшалан һайжаруулха талаар зохёогдоһон 5—6 жэлэй түсэбэй ёһоор даалгабаринуудые абанхай.

Манай МТС полевой севооборот эрхилэн, олон жэлэй ногоо таридаг болонхой. Энэ жэлдэ 600 шахуу гектар талмай дээрэһээ олон жэлэй ногооной ургаса хуряагдаха байна. Мүнөө 277 гектар талмай дээрэ ногоон таригдаа.

Колхозуудай нийтын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха асуудалаар МТС-эй совет дээрэ тэжээл бэлэдхэхэ бригадануудай бригадирнуудай тоосоон шагнагдадаг. Мүн энэ асуудалаар колхозуудай правленинүүдэй урда МТС-эй зүгһөө эрилтэ табигдадаг.

Тэжээлэй база байгуулгада бии байһан дутагдалнуудые тоолохо болоо һаа олон. МТС-мнай шэбхэ шэрэхэ тэргэгүй. Энээнһээ шалтагаалжа ехэ хүдэлмэри һаатана. Хоёр колхозһоо бэшэндэнь тэжээл бэлэдхэлэй саг үргэлжын бригадын эмхидхэгдээгүй дээрэһээ сабшалангай газар һайжаруулха хүдэлмэридэ тойбо болоно.

«Коммунизм», «Үнэн», Сталинай нэрэмжэтэ (Сутай) колхозуудта наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдахадаа ямаршье гуримгүйгөөр, дайралдаһан газартаа адхагдана. Энэ хадаа тэрэнийе тарааха, буталха хүдэлмэридэ һаалта болоно.

Урда жэлнүүдтэ зэрлиг үбһэ суглуулха хүдэлмэри эрхилдэггүй байһанһаа боложо, өөрын хүрэнгэ дутуутай байнабди. Энэ хүдэлмэри мүнөө жэлдэ заатагүй хэгдэхэ зэргэтэй. «Гигант» колхоз нёдондо жэлдэ зэрлиг ургамалай үрһэ суглуулһан дээрэһээ мүнөө тэрээгээрээ 40 гектарта ногоо таряа.

Модо, бургааһа сэбэрлэхэ хүдэлмэри МТС-эй механизмуудаар колхозууд хэхэ зэргэтэй. Гэбэшье һаа, «Коммунизм» колхоз сабшалангаа бургааһанһаань сэбэрлэнгүй, тэрээндэ даруулжа байна.

Сабшалангай болон бэлшээриин газар һайжаруулхын тулада 2 сөөрэм бариха түсэб хараалагдаһан байна. Энэ хүдэлмэрийе дүүргэхэ ябадалые республикын проектнэ организаци һаатуулна.

Олошорон үдэжэ байгаа нийтынгээ малые дутамаггүй тэжээлээр хангахын тула сабшалангай газар һайжаруулха талаар хараалагдаһан түсэб ойрын 5—6 жэлэй туршада дүүргэгдэхэ ёһотой. Иигэжэ малдаа тэжээлэй база байгуулха байнабди.

К. Перевалов, Гашейн МТС-эй директор.

Улан-Удын кооперативна техникум

Улан-Удын кооперативна техникум эд хэрэглэгшэдэй кооперациин дунда мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг юм. Энэ техникумые дүүргэжэ гарагшад манай республикада, Приморско, Хабаровска, Красноярска, Алтайска, Амурска облкрайпотребсоюзуудта хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэдэг.

Мүнөө энэ техникумдэ 400 гаран хүн һуража байна.

Студентнэрэй эрхимээр һураха бүхы условинууд эндэ байгуулагданхай. Мэргэжэл ехэтэй багшанар тэдэндэ заадаг, һаруул ба дулаан хамтын байра бии. Элдэб янзын кружогууд ба физкультурна олон секцинүүд хүдэлмэрилдэг.

Клубтань кино, концерт харуулагдажа, уншагшадай конференци боложо байдаг.

Энэ техникум экономико ба түсэблэлгын, бухгалтерска тоо бүридхэлэй, товароведениин отделенинүүдтэй. Эдэ отделенинүүдые дүүргэгшэд экономистнууд, плановигууд, бухгалтернууд, товароведүүд боложо гарадаг юм.

Мүнөө кооперативна техникумэй һурагшад экзаменаа эршэмтэйгээр барижа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кооперативна техникумэй бухгалтерска отделениин 3-дахи курсын эрхим студентнэр нүхэд Ванчикова Дашибалов хоёр экзамендаа бэлдэжэ байна.

Д. Цыденова.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Хүбүүндээ

Аба оронойм үглөөгүүр мандан,
Ажал, илалтын хэшэг дэлгээнэ.
Наранай туяа үлгыдэ тудан,
Нарай хөөхэйм үргэһэ сэлмээнэ.

Харыш, хүбүүм, нюдэеэ нээжэ,
Халуун дуран шамайе хүрөөлнэ.
Харгы замууд шамайе хүлеэнэ
Харыш, хүбүүм, нюдэеэ нээжэ.

Үдэр бүри ажалһаа бусахадам
Үлэ мэдэг ехэ болоһон шэнгиш.
Үргэжэ дээрэ гартаа абахадам
Үлэмжэ хүндэ болоод байнаш.

Энеэн урдаһаам ши харанаш,
Эсэгэдээ бишыхан гараа үгэнэш.
Шэнэ наадан, карандаш баринаш,
Сэдьхэлһээ «Сталин» гээд хэлэнэш.

Наранай туяа үлгыдэ тудажа,
Нарай хөөхэйм үргэһэ сэлмээнэ.
Эхэ орондом үдэр мандажа,
Эрхэ хүбүүндэм хэшэг дэлгээнэ.

Б. НАМДЫКОВ

Улаан тугхан

Улаан тугхани гартаа баринхай
Үхибүүдэй урда зогсоно вожатань.
Наранай туяада алтаар яларанхай
Носонол даа үзэгүүд улаан тугтань:

«Мандаг лэ дэлхэйдэ эбэй хэрэг!
Манда хэрэггүйл дайн сэрэг!».

Жэгдэ түргэнөөр баран алхалаад,
Зэргээ улам тэгшэдхэн ябахадаа,
Баран хүүгэдэй тугаа харахадань
Носонол даа үзэгүүд улаан тугтань:

«Мандаг лэ дэлхэйдэ эбэй хэрэг!
Манда хэрэггүйл дайн сэрэг!».

Кадрнуудай ургалта

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой котельнэ цехын коллективтэ дунда мэргэжэлтэй кадрнууд улам олошоржо байна. Урдань ямаршье мэргэжэлгүй, жиирэй малшан ябаһан Алексей Шерхонов мүнөө слесарьнүүдэй бригадын эрхим бригадир хүрэтэрөө ургаа. Тэрэ хадаа тус цехтэ 17-дохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үе соо өөрынгөө мэргэжэлдэ 20 гаран залуу хүдэлмэришэдые тэрэ һургаа.

Стахановец Алексей Бубакович республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, рационализаторска хэдэн үнэтэ дурадхал оруулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар ехэ туһаламжа коллективтээ үзүүлээ.

Фабрично-заводской һургуулийе отличногоор сэгнэлтэтэйгээр дүүргэһэн Базар Ринчинов заводой түрүү слесарь болонхой. Тэрэ үдэрэйнгөө нормые 2—3 дахин дүүргэнэ.

Котелнуудые хабсарагшадай бригадир Д. Дондуков, тэрэнэй туһалагша Будаев болон бусад олон залуу хүдэлмэришэд өөрынгөө уялгануудые эрхимээр дүүргэдэг, мэргэжэл ехэтэй кадрнууд болонхой.

П. Чечеткин.

Хүгжэмэй училищиин тоосоото концерт

Ленинэй орденто Бурят-Монголой гүрэнэй оперо ба баледэй байшан соо П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ бурят-монголой хүгжэмэй училищиин студентнүүдэй тоосоото концерт болоо. Тус концертдэ дирижерско-хоровой отделениин һурагшад (хүтэлбэрилэгшэнь Я. П. Эпштейн) муу бэшэ амжалта харуулһан байна. Студентнэр С. Суздальницкий, В. Хижняков, В. Яковлева, Р. Васильева, В. Красовская гэгшэд тэдэнэрэй дунда илангаяа шалгараа. Энэ отделениинхид композиторнууд Чайковский, Давиденко, Артюнян, Аюшеев гэгшэдэй зохёолнуудые гүйсэдхэжэ, нилээд ехэ мэргэжэл харуулаа. Эдэ дирижернууд-дуушадай заримандань мүнөө харюусалгатай тушаалда ажаллажа эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, Василий Хижняков мүнөө Ленинэй орденто ПВЗ-гэй Культурын байшанда урашһайханай хүтэлбэрилэгшөөр ажаллана.

В. И. Анисимовай хүтэлбэрилдэг баянистнуудай отделени мүн лэ муу бэшэ бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

Училищиин хоор мүн лэ зарим тэды амжалта туйлаһанаа концертдэ харуулһан байна. «Орлеанска басаган» гэжэ Чайковскиин опероһоо абтаһан «Арадай гимн» гэжэ отрывогые хоорто хабаадагшад сэдьхэл хүдэлгэмөөр дуулаа.

Хүгжэмэй училищида зарим тэды амжалтануудай туйлагдабашье, нилээд дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. Тоосоото концертдэ виолончелеэр, духовой оркестрээр, фортопианаар наадалгада бурят студентнэр үсөөн дээрэһээ оройдоошье хабаадаагүй.

Училищида симфоническа оркестр үгы шахуу юм. Тиимэһээ концертдэ багшанар өөһэдөө наадаһан байна. Скрипкын ба альтын классуудта оройдоол хоёр хүн һурана. Духовой инструментнүүдэй классуудта мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули хүгжэмшэдые бэлэдхэнэгүй. Байгша оной апрель һарада БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хүгжэмэй училищиин хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, училищиин хүдэлмэриие һайжаруулха тухай тусхай шиидхэбэри гараһан байгаа. Энэ шиидхэбэриие дүүргэхын тула хүгжэмэй училищиин хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха зэргэтэй.

Н. Маторин,
БМАССР-эй габьяата артист.

Нёдондонойнгоо алдууе дабтана

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз үбһэ тэжээлээр жэл бүри дутадаг байна. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Нёдондо сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдаагүй дээрэһээ дунда зэргээр гектарһаа 5,7 центнер ургаса хуряагдаһан байна. Гадна, тэжээлэй корнеплодуудай ба зелёнкын тон муу ургаса хуряагдааһэн. Үбһэ тэжээлээр дутамаг байһан дээрэһээ энэ жэл олон толгой мал гарзалаа. Мүнөө сабшалан дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хэхэ болзор үнгэржэ байна. Гэбэшье, колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Банзарон сабшалангай газар һайжаруулжа, үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряаха тушаа һаналаа табинагүй. Эгээл энэ үедэ сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа, үтэгжүүлхэ, уһалха, модо шулуунһаань сэбэрлэхэ, һөөг бургааһыень отолжо хаяха, бута болдогыень тэгшэлхэ, намаг газарнуудые хатааха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүдые хэхэ ёһотой байгаа. Теэд энэ талаар мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Майн 25-най байдалаар, шэбхэ гаргаха түсэб арайхан гэжэ 25 процент дүүргээд, гаргагдаһан шэбхэнь буталагдажа, газарай хүрьһэндэ оруулагданагүй.

Тэжээл бэлэдхэлэй бригадада оройдоо 4 хүн хүдэлмэрилнэ. Теэд тэдэнэй хэһэн, бүтээһэн өөдтэй юумэн харагданагүй.

Үбһэ хуряалгын машина, зэмсэгүүдые заһабарилга болошогүйгөөр унжагайрүулагдажа байһанаа мэнэ һая эхилбэ. Малые зунай бэлшээридэ гаргаха сагай үни үнгэрбэшье, эндэхи олохон фермэнүүдэй мал сабшалан дээрэ бэлшэһээр. Сабшалан хоройлогдоногүй.

Б. Иванов.

[...]ааг олзо капиталай абажа шадахагүй ажахын тиимэ һалбаринууд лэ хүгжэгдэхэгдэдэг байна. «Капиталистнүүдһаа сүлөөрөөгүй сагтаа, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэ энгэй үмсын һүлгаа сагта, таанар түсэбтэ ажахы байгуулжа шадахагүйт»—гэжэ нүхэр Сталин заал заал юм. (Ленинизмын асуудалнууд, 10-дахи хэблэл, 600—601-дэхи нюурнууд).

Түсэблэхэ тушаа һанаашалганууд капиталистическэ оронуудта нэгэнтэ үшэ хэгдэһэн байха юм. Түсэблэлгэ тухай хооһон хубхай шашалдаанууд капитализмын нийтэ кризисэй үедэ илангаяа олошороо. Буржуазна эрдэмтэд, баруунай социал-демократууд «түсэбтэ капитализм», «түсэблөөшэ гүрэн», «арадай капитализм» гэхэ мэтэ теоринуудые номнолно. Теэд эдэ бүхы «теоринуудынь», түсэблэлгэ хэхэ һанаашалга мэтээр, бүри буруу һүрэшоо, юуб гэхэдэ, эдэ «теоринуудые» зохёохдоо, капитализмын экономическа үндэһэ һуури болохо үйлэдбэриин зэбсэг, хэрэгсэлнүүдтэ энгэй үмсын хэтэдээ байһан ябадалһаа эшэ үндэһэ абана, мүн буржуазна гүрэнэй засаг түлөөһэн бии байхые хараална. Теэд эдэ һэдын байгаа сагта бодото түсэблэлгэ хэгдэхын аргагүй юм. Буржуазна правительствонуудай зохёоһон «түсэбүүд» хадаа «...хэндэшье алгата бэшэ, тэдэнэй үндэһэ һуури болохо ороной ажахые хүтэлбэрилхын аргагүй, юрэ лэ зохёоһон, таамаг түсэбүүд болоно». (И. В. Сталин, Зохёолнууд, 10-дахи том. 0-дахи нюур).

II.

Арадай ажахын жэгдээр хүгжэлтын хуули ёһон хадаа капиталистическэ системэдэ орходоо, ажахын социалистическэ системын булюу байдагые элеэр харуулна. Социалистическэ системын үлэмжэ байһаниие түсэбтэ социалистическэ экономикын бүхы хүгжэлтэ эршэлэн харуулаа. Социалистическэ экономико үзэглөөгүй түргөөр хүгжэнэ. Тиин, 1951 ондо СССР дотор промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 1929 онойхидо орходоо 1266 процентээр гэхэ гү, али энэ үе соо 13 дахин шахуу ургаһан байха юм. Мүн энэ үеын туршада США-гэй промышленна үйлэдбэрилгэ арайхан хоёр дахин ургаһан байна, харин тиихэдэшье энэ ургалтань имагтал буу зэбсэгжэлгэ үргэдхэһэн ба Корейдэ дээрмэдэлгын дайн үүсхэһэн дээрэһээ болоһон байха юм. Энэ хугасаа дотор Англида промышленна продукци үйлэдбэрилгэ оройдоол 60 процентээр дээшэлһэн, тиихэдэ Баруун Европын зарим капиталистическэ оронуудай промышленность 1929 онойнгоол хэмжээндэ байһаар байна.

Социалистическэ түсэбтэ экономико үргэдэн хүгжэдэг үйлэдбэрилгын хуули ёһонтой зохилдон, саг үргэлжэ хүгжэнэ. Табадахи табанжэлэй (1951—1955 онууд) түсэб арадай ажахын бүхы һалбаринуудай саашанхи хүсэтэ дэбжэлтые хараална. Табанжэлэй туршада промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 70 процентээр, хүдөө ажахын гол шухала культурануудай валовой ургаса 40-һөө 70 процент хүрэтэр ургаха байна. 1955 ондо промышленна продукциин хэмжээн 1940 онойхидо орходоо 3 дахин ехэ болохо юм.

Харин тиихэдэ, капиталистическэ оронуудта ээлжээтэ экономическа кризис зайлашагүйгөөр дүтэлэн ерэжэ байна. Тиимэһээ капиталистическэ гүрэнүүд галзуу яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ хэхэ, экономикоёо сэрэгэй байдалда оруулха, дэлхэйн шэнэ дайн үүдхэхэ аргаар экономическа кризисһээ мултарха гэжэ оролдоно. Гэбэшье, арадай ажахые сэрэгэй байдалда оруулха гээшэ үйлэдбэрилхэ арга боломжонуудай ба хүн зоной түлэжэ шадаха эрилтын хорожо байһанай хоорондохи алгасалые зайсуулнагүй, харин бүри ехэ болгоно,—гэжэ нүхэр Маленков партиин XIX съездэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо зааһан байна. Ороной ажахые сэрэгэй байдалда оруулхада, юумэнэй үнэ сэнгые, налог татабаринуудые айхабтар ехэ болгоно, ажалшадай салин хүлһые тон бага болгоно. Тиин, 1952 ондо Францида ба Италида хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн дайнай урдахи хэмжээнэйнгээ хахадһаа бага байгаа, США-да ажамидаралай үнэ сэн 1939 онтой сасуулбал, гурба дахин шахуу ургаһан байха юм.

Галзуу яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ хүдэлмэригүйшүүлэй ба хахад хүдэлмэригүйшүүлэй тоогой олошоролгые багахашье зогсооногүй. Мүнөө США-да гүйсэд хүдэлмэригүй 3 миллион, заримдаа хүдэлмэритэй 10 миллион хүн бии. Мүн Япониндо, Баруун Германида, Италида ба капиталистическэ бусад оронуудта хүдэлмэригүй олон миллион хүнүүд бии юм.

Жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһоной үндэһөөр хүгжэдэг СССР-эй социалистическэ экономико капиталистическэ экономикодо орходоо тад ондоо байна. Хүнийе хүнэй мүлжэлгэ, хүдэлмэригүйдэлгэ, үгырэл ядарал манай орон дотор хэтэ мүнхэдөө усадхагданхай. Манайда ажалшадай ажабайдал саг үргэлжэ һайжарна. Нийтын хэрэглэлэй эд товарай үнэ сэн юрэнхыдөө һүүлэй табан жэлэй туршада хоёр дахин химдараа. Табадахи табанжэлэй түсэбэй ёһоор, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин 35 процентээр, колхозннгуудай олзо доход 40 процентээр ехэ болохо гэжэ хараалагдана.

Социалистическэ түсэбтэ ажахын булюу һайн байдаг тухай нүхэр Сталин иигэжэ хэлэһэн байна: «Кризис, хүдэлмэригүйдэлгэ, хайшаа хэрэг гаргашалга, арад нийтын үгырэл ядарал—эдэ бүгэдэ хадаа капитализмын аргалагдашагүй үбшэнүүд мүн. Манай байгуулалта иимэ үбшэнүүдые мэдэдэггүй юм, ушарынь, засаг түрэ манай гарта, хүдэлмэришэн ангиин гарта байна. Бидэнэр түсэбтэ ажахы эрхилнэбди, ресурснуудаа зүбөөр суглуулдаг ба тэрэнээ арадай ажахын бүхы һалбаринуудта зүбөөр хубаарилдаг байнабди. Капитализмын эдэгэшэгүй үбшэнүүдһээ сүлөөрэнхэйбди. Капитализмһаа шиидхэхы үлүү һайн байдагнай энээндэ, онсо илгаамнай энээндэ байна гээшэ» (Зохёолнууд, 13-дахи том, 33-дахи нюур).

Жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон хадаа эрхим дээдэ техникын база дээрэ социалистическэ үйлэдбэрилгын саг үргэлжэ ургаха ябадал хангана. Социализмын экономическа гол хуули ёһоной эрилтэнүүдһээ үндэһэлэн гараһан онсо өөрсэ зүйлнүүдэй нэгэниинь энэ болоно. Социализмын үедэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй шэнжэдэ үйлэдбэридэхи харилсаануудай бүрин тааралгань социалистическэ үйлэдбэрилгын саг үргэлжэ урагшаа дабшадаг хүгжэлгэдэ үргэн зам нээжэ үгэнэ.

Нийтын бүхы үйлэдбэрилгын саг үргэлжэ ургалгань үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ ябадалай булюугаар ургалгые хангаха зэргэтэй, юундэб гэхэдэ, энэнь арадай ажахын бүхы һалбаринуудые түхеэрэлгэнүүдээр хангалгада, үргэдэн хүгжэдэг үйлэдбэрилгые бэелүүлгэдэ тон шухала байна гэжэ нүхэр Сталин һургана. Социалистическэ обществодохи үйлэдбэрилгын саг үргэлжэ ургаха ябадал үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй үндэһөөр бэелүүлэгдэнэ. Энэ ушар социализмын условидо ажалые хүнгэдхэнэ, нийтын ажалай бүтээсые түргэнөөр дээшэлүүлхэдэ туһална. Техническэ бадаралтын үндэһэ һуури бологшо машина бүтээлгын хурдан темпээр ургаһан ябадал энэ хэрэгтэ ямар ехэ туйлалтануудай бэелүүлэгдэһые гэршэлэн харуулна. Дүрбэдэхи табанжэлэй туршада машина бүтээлгын үйлэдбэрилһэн продукцинь 1940 оной хэмжээе 2,3 дахин үлүүлээ, харин табадахи табанжэл соо металл болбосоруулгын ба машина бүтээлгын продукцинь тухайлхада хоёр дахин ургаха байна. Энээнэй ашаар шэнэ табанжэл соо промышленностьдахи ба барилгадахи хүндэ хүдэлмэриие механизацилга гол түлэб дүүргэгдэхэ юм.

III.

Арадай ажахын һалбаринуудай хоорондо, тэрэшэлэн тус тус һалбаринууд дотор зүб пропорци тогтоохые жэгдээр хүгжэлгын хуули ёһон эринэ. Социализмын үедэхи ажахын һалбаринуудай хүгжэлтын пропорциональна байлгань объективнэ зайлашагүй зүйл болоно. Арадай ажахые эршэмтэйгээр хүгжөөхын тулада промышленность ба хүдөө ажахын хоорондо, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые (группа «А») үйлэдбэрилгэ ба хэрэглэлэй зүйлнүүдые (группа «Б») үйлэдбэрилгын хоорондо, промышленностиин дүтэрхы һалбаринуудай хоорондо, үйлэдбэрилгэ ба капитальна барилга хоёрой хоорондо, үйлэдбэрилгэ, хэрэглэлгэ ба нөөсэлгын хоорондо, мүн ороной тус тус районуудай хоорондо зүб пропорци тогтоохо ябадал шухала байна.

Промышленностиин ба хүдөө ажахын хүгжэхэ зүб пропорциие тодорхойлго илангаяа ехэ удхашанартай, энэ хадаа үргэдэн хүгжэдэг социалистическэ үйлэдбэрилгын тон шухала услови болоно.

«Социалистическэ общество хадаа индустриин ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэрилгэхэрэглэлгын нүхэсэл мүн. Түүхэй эд ба эдеэ хоол үгэдэг, промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүдые шэнгээн абадаг хүдөө ажахы промышленность хоёр тэрэ нүхэсэл дотор холбогдон тааруулагдаагүй байгаа һаань, тиигээд промышленность ба хүдөө ажахы арадай ажахын едниэ бүхэли зүйл болодоггүй байгаа һаань, — тэрээнһээ ямаршье социализм бүтэхэгүй» гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн юм. (Зохёолнууд, 7-дохи том, 200-дахи нюур).

Арадай ажахын жэгдээр, пропорциональнаар хүгжэлгэнь али нэгэн пропорцинууд хододоо хубилангүй үлөөгдэхэ гэһэн удхатай бэшэ байна. Харин Советскэ гүрэн экономикоёо социализмын экономическа гол хуули ёһоной эрилтэнүүдтэй зохилдуулан хүгжөөхэ зуураа, социалистическэ общество байгуулха үедөө пропорцинуудые зорюута хубилгадаг байһан юм. Мүнөөшье, арадай ажахын хүгжэлтые коммунизмын замаар шэглүүлхэдэ пропорцинуудые хубилгадаг байна.

Советскэ гүрэн ажахын тус тус һалбаринуудай тэнсэбэридэ үндэһэн хубилалтануудые хээ. 1913 ондо Россиин хүдөө ажахын хубида бүхы продукциин 57,9 процент, харин промышленностиин хубида минил 42,1 процент хүрэтэр байгаа һаань, 1937 ондо СССР-эй промышленностиин хубида арадай ажахын бүхы продукциин 77,4 процент, хүдөө ажахын хубида — 22,6 процент хүртэһэн байха юм. Гэхэ зуура, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгын удельнэ хэмжээн 1913 ондо 40,7 процент байһан аад, харин 1940 ондо 61,0 процент хүрэтэр дээшэлжэ, промышленность доторшье эрид хубилалта болоо. Хүндэ индустрида машина бүтээһэн продукциин удельнэ хэмжээн 1913 ондо 6,8 процент байһанаа, 1940 ондо 31 процент хүрэтэр ургаа.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ДАЛЛЕСАЙ МИССИ ЮУ ХАРУУЛААБ?

«Аюулгүй байдалые харилсан хангаха управлени» гэдэгэй хүтэлбэрилэгшэ Стассен гэгшээр үдэшэгдэн Дүтын ба Дунда Востогой, мүн Урда Азиин оронуудаар 20 үдэр ябаһанаа США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес һая Вашингтон бусажа ерэбэ. Американска правительствын түлөөлэгшэд Египет, Израиль, Трансиордани, Сири, Ливан, Ирак, Саудовска Арави, Инди, Пакистан, Греци, эсэстээ Ливидэ ошожо, эдэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба.

«Хэлсээ хэхэ бэшэ, харин эдэ оронуудтахи оршон байдалые шэнжэлжэ», тэрээн тухай США-гэй президент Эйзенхауэртэ элидхэхэ зорилготой байнаб гэжэ Даллес өөрынгөө аяншалга тушаа хэһэн мэдүүлгэнүүд соогоо нэгэтэбэшэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье, гадаадын хэблэл ондоо һаналые нэгэн һаналаар баримтална. Арабска гүрэнүүдэй ба тэдээнтэй зэргэлээд байдаг хэдэн гүрэнүүдэй правительствонуудтай «бүрин дүтын» харилсаа тогтоохо, мүн эдэ оронуудые агрессивнэ американска политикын мэдэлдэ оруулхын тулада уршагта «дунда восточно командовани» байгуулха тухай США-гэй зонхилхы нюурнуудай табидаг түсэбүүд Даллесай ошолготой холбоотой юм гэжэ хэблэл мэдүүлнэ.

Эдэ түсэбүүд үни хада мэдээжэ болонхой, тэдээн соо шэнэ ямаршье юумэ үгы байна. Дүтын Востогой оронуудай гүрэнүүдэй экономикодо нэбтэрэн ороод, американска капитал тэндэ английска монополинуудтай конкурентнэ шанга дай хэнэ, эдэ оронуудта өөрынгөө эзэрхэлгые батадхахын ба үргэдхэхын тула бүхы хэмжээнүүдые абана. США-гэй дүтын-восточно политикын гол принципүүд «Даллесай замдаа мордохоһоо бүри урид хараалагдаһан юм» гэжэ американска «Нью-Рипаблик» газетэ һая зааба. «Дүтын-восточно нефтиин баялигуудые США-гэй гартаа абаха ябадалай ехэ удхашанартай байһые» саг үргэлжэ тэмдэглэдэг байһан Форрестол тэдэ принципүүдые табиһан юм гэжэ журнал бэшэнэ.

Гэбэшье, эдэ түсэбүүдые бэелүүлхэнь тиимэшье амар бэшэ байшоо. Нэгэ талаһаа, США хадаа Дүтын ба Дунда Востогто нүлөөгөө хэбээрнь үлөөхые эрмэлзэдэг английска империализмын шанга эсэргүүсэлгэтэй дайралдаба. Нүгөө талаһаа американска, мүн английска империалистнууд эрхэ сүлөө ба национальна бэеэ даанхай байдал тээшэ бүмбэрсэг дэлхэйн энэ хубиин арадуудай эрмэлзэлгын бүхы хүсые бодото дээрэнь мэдэжэ абаһан байна.

«Газарай дундада далайн» блок, «Дунда-восточно командовани» гэхэ мэтын нэрэтэйгээр агрессивнэ хойто-атлантическа союзай филиалнуудые байгуулан, Дүтын ба Дунда Востогой оронуудые өөһэдынгөө сэрэгэй түсэбүүдтэ хабаадуулха гэһэн империалистнуудай олон һэдэлгэнүүд ургажа байгаа антиимпериалистическэ хүдэлөөнэй түрилтэ доро эбдэгдэһэн байгаа. Эшүүригүй колониальна политика хадаа эдэ оронуудта империалистическэ гүрэнүүдэй булюу байдалые эрид шангаар унагааха ябадалда хүргэбэ. Һүүлэй үедэ Дүтын ба Дунда Востогой оронууд дотор США-да таарамжагүй оршон байдалай тохёолдоһон ябадал Даллесай ошолгын шалтагааниинь болоо гэжэ гадаадын олон шэнжэлэгшэд тоолоно.

Даллесай ябаһан оронуудай арад олониитэ далайн саанахи дээдэ тушаалтай айлшадай ерэлгэдэ ямараар хандааб?

Гадаадын хэблэлэй мэдээсэлнүүд ба тайлбарилганууд энээн тухай тон тодорхойгоор хэлэнэ.

Датска худалдаа наймаашадай орган «Берсен» газетэ иигэжэ тэмдэглэбэ: «Египедэй бүхы хэблэл тус орондо Даллесай ерэлгэдэ ехэ дурагүй байһанаа мэдүүлбэ... Ливанда Даллесые тон дайсан харшаар угтаба. Трансиорданидашье, тэрэ хадаа дунда-восточно блогые байгуулгада энэ ороной хабаадаха тухай үгыень абажа шадаагүй. Өөрынгөө ошолгоор Даллес арабска ба баруун оронуудай хоорондохи зүрилдөөнүүдые гүнзэгырүүлһэн байна.

Ябаһан газартаа Даллес хэдаа өөрынгөө эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалые империализмһаа хамгаалха, эб найрамдал хангаха гэһэн арабска оронуудай арадуудай дура хүсэлэй хүсэтэ демонстрацитай ушарһан байна. Суэцкэ каналай зоноһоо английска сэрэгүүдые гаргаха тушаа англо-египетскэ конфликтдэ эдэбхитэйгээр хамаархахые Вашингтоной түлөөлэгшын һэдэһэн орондо — Египедтэ, «Аль-Мысри» газетэ иигэжэ бэшэбэ: «Бидэниие оруулха гэжэ Даллесай хүсэһэн сүлөөтэ дэлхэй хадаа манай сүлөөрэлгэдэ эсэргүүсэгшэ сүлөөтэ дэлхэй мүн. Энэ хадаа Египедые, Ирагые, Иорданиие үшөөл эзэмдэжэ байгаа сүлөөтэ дэлхэй, арабска оронуудые өөрынгөө сэрэгүүдэй эдеэ хоолоор ба нефтеэр хангагдаха база болгохо гэжэ хүсэдэг сүлөөтэ дэлхэй мүн».

«Телеграф» гэжэ бейрутскэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Ливанай угаа олон хүн зон дунда-восточно блогые байгуулгада эсэргүү хүдэлөөндэ оролсобо. Эдэ үдэрнүүдтэ, парламентын, правительствын ба газетэнүүдэй редакцинуудай адресаар телеграмманууд, бэшэгүүд, протестнүүд таһаралтагүйгөөр ерэжэ байгаа.

Индиин олониитэ Даллесые тэрэшэлэн баясуулаагүй. «Даллес хадаа,—гэжэ «Трибюн» газетэ бэшэбэ,—блогуудта хабаадаха дурагүй Индидэхи мэдэрэлэй хүсые ойлгохо ёһотой... Даллес индийскэ хараа бодолые нилээд гайхажа болохо юм». Энэ болгоомжолгые баталан, нүгөө үдэртэнь «Франс-Пресс» агентствын делийскэ корреспондент хадаа тэндэ Даллесай хэһэн хэлсээнүүд «Индиин ба Америкын хараа бодолые биратайгаар дүтэлүүлжэ шадаагүй» гэжэ мэдүүлбэ. Пакистанай арад олониитэ Даллесай ерэлгэ тушаа иимэ лэ һаналтай байгаа.

Даллесай ябаха замдань хаа хаанагүй арадуудай антиимпериалистическэ демонстраци үнэхөөрөө һүр жабхалантай байгаа. «Ватан» гэжэ турецкэ газетын бэшэһэнэй ёһоор, Дүтын Востогой арадууд «дунда-восточно хамгаалгын организациие байгуулха дурагүй байна» гэжэ агрессивнэ блогуудай тала баригша нэтэрүү этэгээдүүдшье мэдэрхэ баатай болоо. Эб найрамдалда эрмэлзэһэн арадуудай дура хүсэл хэлбэришэгүй юм.

АМЕРИКАНСКА МОНОПОЛИНУУД ЭБ НАЙРАМДАЛҺАА ЮУНДЭ АЙНАБ?

США-да сэрэгэй үйлэдбэрилэгшэд Корейдэхи дайнтай дашарамдуулан, өөһэдынгөө гаргадаг продукциин сэнгүүдые яажа хүндэрүүлээб гэжэ харуулһан мэдээнүүдые американска нэгэ журнал мэдээсэбэ. Жэшээлхэдэ, хэрбээ 1950 оной июньдэ американска правительство Бейлиин системын задалагдадаг ба хабсаруулагдадаг портативна хүүргые 37 мянган доллароор худалдан абаһан байгаа һаа, 1951 оной февральда 51 мянга гаран доллароор худалдан абаба. «Дженерал моторс» компаниин үйлэдбэрилһэн санитарна машинануудай сэнгүүд 1950 оной июньдэ 3700 доллар байһанаа, тэрэ лэ оной эсэстэ 4200 доллар хүрэтэр ургаба. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр, США-да хүндэ бомбардировщик 629 мянган доллар сэнтэй байгаа һаа, 1951 оной февральда—3500 мянган доллар болобо, авианосецууд хоёр дахин ехэ сэнгээр худалдагдадаг болобо.

Яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ ба Корейдэхи дайн американска капиталай магнадуудай баяжаха ямар ехэ арга боломжые үгэжэ байһан тухай мэдэхын тула, миил тоонуудые харуулбал болохо юм.

Нью-Йоркско фондово биржэ дээрэ һүүлэй һаранuудта американска биржэнүүдтэ хэгдэһэн ехэ сохилтые харахада, эдэ мэдээнүүд тон гүнзэгы удхатай болоно. Жэшээлхэдэ, акцинуудай курс энэ үе соо хэдэн дахин унаа, тиихэдэ сэрэгэй ехэ захилнуудые дүүргэдэг концернүүдэй акцинууд илангаяа ехээр хохидобо. «Уласхоорондын оршон байдалда хүйтэн гү, али халуун дайнай политикаһаа эб найрамдалай политикада гү, али эб найрамдалай түхэлтэй ямар нэгэн ондоо юумэдэ шэлжэн ороо һаа, США-гэй экономикодо юун болохоб гэжэ айһан ябадалаар» курсын уналта бүхэниинь үүдхэгдээ гэжэ американска хэблэлэй мэдээсэлнүүд гэршэлнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ уласхоорондын шиидхэгдээгүй проблемэнүүдые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө хүдэлөөнэй хүсэтэ ехэ ургалтаһаа айжа, американска худалдаа наймаашадта түрэһэн һанал бодол тухай бусад баримтануудшье гэршэлнэ. Буржуазна хэблэл, сүүдэйхид, экономистнууд, худалдаа наймаашадай элитэ түлөөлэгшэд хадаа зэбсэгжэлгын программын хороогдоһон ушарта американска экономикын перспективэнүүд тон муу байха гэжэ харуулна.

США-гэй худалдаа наймаашадай орган «Коммершл энд файнэншл кроникл» гэжэ газетэдэ экономист Пэлай һая иигэжэ бэшэбэ: «Зэбсэгжэлгые ехээр хороохо эб найрамдалай гэнсэтэ тогтоолго хадаа ёһотой сохилто болохо юм, энээндэ ямаршье һэжэг байхагүй».

«Стандарт ойл оф Калифорния» гэжэ нефтяной концернын правлениин түлөөлэгшэ Фоллис хадаа хэрбээ США буу зэбсэгүүдые хороохо хэрэгтэ хабаадаа һаа, «нефтяной промышленностьда ба бүхы экономикодо угаа ехэ сохилто болохо байна» гэжэ мэдүүлбэ.

«Бүгэдэниитын эб найрамдал» хадаа имагтал демократическа лагериин оронуудта ашагтай, Америкэдэ ашаггүй юм, мүнөө «дошхон шанга политика ябуулха саг болоо» гэхэ мэтын эли мэдүүлгэнүүд тэрэнэй һүүлээр хэгдэбэ. Ороной олониитын һаналые мэхэлхын тула хэмжээнүүд абтана. Суглараһан хүнүүдэй үмэнэ хэлэһэн үгэ соогоо, США-гэй газетнэ томо трестнүүдэй нэгэнэй эзэн Рот Говард болбол «Корейдэхи хэлсээнүүдэй үедэ эбтэй бололгын ямаршье һэдэлгэнүүдые хёрхо хурсаар адаглан хаража байха ба энээн тушаа ехэ шууяа гаргаха» гэжэ американска хэблэлые уряалаа гэжэ Юнайтед Пресс агентство хэдэхэн үдэрэй урда тээ мэдээсэбэ.

Энэ шууяанай саагуур хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Конгрессэй үзэмжэдэ гүрэнэй ээлжээтэ бюджедэй табигдаһанай түрүүшын үдэрһөө эхилээд, сэрэгэй ехэ захилнуудые абаха гэжэ хүсэдэг томо концернүүд сэрэгэй гаргашануудые тон багааршье хороохо ябадалда эсэргүү нюуса шанга тэмсэлые дайшадай дэмжэлгээр хэбэ гэжэ американска газетэнүүд бэшэбэ. Энээнэй шалтагааниие ойлгоходо бэрхэ бэшэ. США-гэй хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейдэхи дайнай түрүүшын хоёр жэл хахадай турша дотор — 1950 оной июньһээ 1952 оной эсэс хүрэтэр американска концернүүдэй ашаг олзонь (налогуудые дарахын урда тээ) 107 миллиард доллар болобо. Энэнь дэлхэйн хоёрдохи дайнай табан жэлэй турша дотор — 1941 онһоо 1945 он хүрэтэр абтаһан ашаг олзотой адли байна. Гэбэшье тиихэдэ ашаг олзо тон ехэ байһан юм. Правительственна һомололго хадаа мүнөө ашаг олзын гол эшэ үндэһэниинь болоно. Хүн зондо тохогдодог ехэ налогууд тэрэ һомололгын мүнгые үгэнэ.

А. Александров.

Москва. Корейскэ Арадай армиин дуунай ба хатарай ансамбль П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо майн 29-дэ наадаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамблиин эрэшүүлэй дуунай бүлэг «Шоферой дуу» дуулажа, аккардеон дээрэ Ко Чан Сон наадана. **ТАСС-эй фотохронико.**

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июнин 6. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани июнин 6-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрһэн үдэр фронт дээрэ ямаршье хубилалтанууд болоогүй.

Арадай армиин зенитнэ частьнууд дайсанай 3 самолёт унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, июнин 7. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Үнгэрһэн үдэр фронтнууд дээрэ онсо хубилалтанууд болоогүй.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд дайсанай 2 самолёт унагаажа, 2 самолёдыень гэмтээбэ.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, июнин 6. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ дамжуулна:

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегаци мүнөөдэр иимэ коммюнике толилбо:

Июнин 6-да хоёр талын делегацинуудай хаагдамал заседани болобо. Удаадахи заседани июнин 7-ной үглөөнэй 11 часта болохо байна.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд тушаа

НЬЮ-ЙОРК, июнин 6. (ТАСС). Нэгэдэмэл Нацануудай командованиин дурадхалнуудые Паньмыньчжоньдо корейско-хитадай талын бодото дээрэнь зүбшөөһэн ябадал Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээ һаяар баталагдаха гэжэ хүлеэхэ үндэһые американска олониитэдэ үгэнэ.

Өөрынгөө телеграмма соо «Уолл-стрит джорнэл» газетын вашингтонско корреспондент энэ хэлсээ баталһанай һүүлээр американска политикада нээгдэхэ перспективэнүүд тухай тогтон хэлэнэ.

ЛОНДОН, июнин 6. (ТАСС). Английска газетэнүүдэй олонхинь Корейдэ дайнай ябуулганууд хэдэн үдэрһөө зогсоогдожо болохо тухай Токиоһоо ба Сеулһаа абтаһан мэдээсэлнүүдые эли газартаа толилбо.

Гэбэшье, американска тусхай түлөөлэгшэд хитадай-корейскэ талын харюу тушаа тайлбари үгэхэдөө «тон болгоомжотой» байна гэжэ «Таймс» газетын вашингтонско корреспондент бэшэнэ.

Хитадай ба корейскэ талын дурадхалнууд тушаа «Дейли Мейл» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «эдэ дурадхалнуудые бага зэргээр тайлбарилха шухала байһан болобошье, тэдэнэр юрэнхыдөө Англида ба нацануудай Нэгэдэлдэ абтажа болохо юм гэжэ хүнүүд тоолоно».

ПАРИЖ, июнин 6. (ТАСС). Сеулһаа Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ һаяар баталагдаха юм гэжэ Вашингтондо тоолоно. Тус хэлсээн ерэхэ неделидэ баталагдажа магадгүй юм.

НЬЮ-ЙОРК, июнин 7. (ТАСС). Мүнөөдэрэй американска газетэнүүд Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай асуудалда гол анхаралаа хандуулжа үргэлжэлһөөр. Даб дээрэхи эблэрэлгэ неделиин турша дотор баталагдажа магадгүй гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН, июнин 7. (ТАСС). Воскресеньедэ гараһан английска газетэнүүд Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ баталагдаха гэһэн найдабари мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ байна гэжэ тэмдэглээд, уласхоорондын байдалые тайлбарилна.

«Обсервер» газетын дипломатическа шэнжэлэгшэ иигэжэ бэшэнэ: Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд тушаа асуудалые оруулалсаад, дальна восточно проблемэнүүд тушаа гайхалтай ехэ нэгэн һанал нацануудай Нэгэдэлэй оронуудай премьер-министрнүүдэй конференци дээрэ туйлагдаба... Корейско-хитадай талын шэнэ дурадхалнууд даб дээрэхи эблэрэлгэ туйлахые Хитадай правительствын үнэхөөр эрмэлзэһэн тухай гэршэлнэ гэжэ премьер-министрнүүд тоолоно.

ОТТАВА, июнин 7. (ТАСС). Монреалиин радиогой дамжуулһанай ёһоор, Корейдэхи хэлсээнүүд хадаа даб дээрэхи эблэрэлгэ тон һаяар баталагдаха юм гэжэ найдаха үндэһэ олгоно гэжэ президент Эйзенхауэрэй туһалагша Адамс мүнөөдэр Нью-Йоркдо мэдүүлбэ.

Индонезидэхи правительственна кризис тушаа

ДЖАКАРТА, июнин 6. (ТАСС). Индонезидэ правительственна кризис боложо үргэлжэлһөөр. Политическэ партинууд ерээдүйн правительствын программа ба состав тухай асуудал зүбшэн хэлсэнэ. Ороной үмэнэ мүнөө иимэ гол проблемэнүүд байна гэбэл: Японитой баталагдаһан эбэй договор гэдэг тухай асуудал (арад олониитэ тэрэ договорые үгы хэхэ гэһэн эрилтэ табина), Суматра аралай хойто талада таряашадые нүүлгэхэ асуудал, промышленностиин шухала һалбаринуудые, илангаяа Суматра аралай хойто талын нефтиин олзоборилгонуудые национализацилха тухай асуудал, эсэстээ Советскэ Союзда индонезийскэ дипломатическа түлөөлгэтэ зургаание нээхэ тухай асуудал болоно.

Индонезиин коммунистическэ парти мэдүүлгэ толилбо. Машуми партиин ба баруунай социалистнуудай партиин ударидагшадые хабаадуулангүйгөөр единэ национальна фронтын правительствые байгуулха гэжэ эринэ. Вилопын правительство тушаалһаа юундэ гараабгэ гэхэдэ, эдэ хоёр партинуудай ударидагшад гадаадын капиталай интересүүдые хамгаалха ябадалда шэглүүлэгдэһэн, арадта эсэргүү хэмжээ-ябуулганууд правительствын үмэнэһөө бэелүүлжэ байгаа гэжэ компарти мэдүүлнэ.

Засагые Вилопын правительствын толгойлжо байһан үе соо демократиин аша туһада ороной политическэ хүсэнүүдые хубаарилан табиха талаар ехэ хубилалта болоо гэжэ мэдүүлгэ соонь саашаа хэлэгдэнэ. Машуми партиин ба баруунай социалистнуудай партиин ударидагшад арадһаа таһархай байгаа. Тиихэдэ демократическа хүсэнүүд нилээд ехээр бэхижэбэ. Ороной демократическа хүсэнүүдэй дэмжэлгээр парламент ба Вилопын правительство демократическа хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ шадаһан байна. Мүнөө единэ национальна фронтын правительствые байгуулха зохистой байдал тохёолдобо. «Орон дотор ба хилын саана хүсэнүүдые хубаарилан табилга, — гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ, — арадай ба демократиин туһада хэгдэнэ. Единэ национальна фронтын правительствые бүридүүлхын түлөө!».

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, июнин 8-да Индонезиин президент Сукарно шэнэ правительство бүридүүлгые хэндэ даалгахые тодорхойлхын тула политическэ партинуудай ударидагшадтай уулзаха байна.

РУМЫНИДА МОЛДАВСКА ССР-эй ДЕКАДА ДҮҮРЭБЭ

БУХАРЕСТ, июнин 5. (ТАСС). Румынска арадай республикада Молдавска ССР-эй декада үсэгэлдэр дүүрэбэ. Декадын үедэ «Дойна» гэжэ молдавска гүрэнэй дуунай капелла Бухарестын, Яссын, Сталинай, Клужай, Тыргу Мурешай, Тимишоарай, Крайовай ба бусад городуудай ажалшадай үмэнэ концертнүүдые табиба.

СССР-эй Наукануудай академиин молдавска филиалай президиумэй түрүүлэгшын орлогшо А. Г. Барановский түрүүтэй Молдавска ССР-эй делегациин гэшүүд ороной хэдэн олон городууд ба тосхонуудта, промышленна предприятинуудта, коллективнэ ба гүрэнэй ажахынуудта, музейнүүд болон театрнуудта ошобо. Тэдэнэр хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай, эрдэмтэдтэй, уранзохёолшодтой, артистнуудтай уулзаба.

Румынска Арадай Республикын министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи радиофикациин ба радиодамжуулгын комитедэй симфоническа оркестрын концерт июнин 2-то Бухарестдэ болоо. Молдавска ССР-эй габьяата артист Т. И. Гуртовай оркестрые дирижировалбэ. Концертын программада Чайковскиин зохёолнууд оруулагдаа. Берлиндэ болоһон залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестивалиин лауреат Полина Ботезат «Евгений Онегин» гэжэ опероһоо Татьянын арие дуулаба. Хүнүүд советскэ артистнуудые халуунаар угтаа.

Үсэгэлдэр Румынска Арадай Республикын министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. Георгиу-Деж Молдавска ССР-эй делегацитай уулзаба. Уулзалга дээрэ И. Кишиневский, Г. Апостол, С. Бугич, СССР-һээ Румынида байгаа посол А. И. Лаврентьев ба бусад байлсаба.

«Дойна» гэжэ молдавска дуунай гүрэнэй капеллын түгэсхэлэй концерт үсэгэлдэр «Атенеул ромын» гэжэ ехэ зал соо болобо. Румынска правительствын ба Румынска хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй гэшүүд, СССР-эй посол А. И. Лаврентьев, Молдавска ССР-эй делегациин гэшүүд концерт дээрэ байлсаба.

Концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо М. Михалаке концертын һүүлээр «Дойна» капеллые амаршалба. Молдавска ССР-эй габьяата артистка Е. Казимирова харюу үгэ хэлэбэ.

Молдавска ССР-эй делегациин гэшүүд ба «Дойна» капелла Эхэ орондоо бусахаяа мордобо.

Уларилай байдал ба таряа

(Фенологой тэмдэглэл)

Май һарын һүүлшын арбан хо ногһоо эхилээд, үдэртөө ехэ дула боложо эхилээ.

Улянгир, хуһан, шэнэһэнэй на ша намаа энэ үедэ ехэ түргэн з даран һалбараа. Улан-Удэ шад майн 22-то мойһон сэсэглэжэ, рүүшын морин хараасагай хара даа. Сибирскэ яблони, окаци н дондо жэлэйхидэ орходоо 7 хо урид, майн 27-до сэсэглээ.

Май һарын һүүлшын үдэрнүүд шара сэсэг, тэрэнги ехээр сэсэглэ Эдэ наратай дулаан үдэрнүүдэ турша зүгынүүд эртын сэсэ һайн шанартай мёд элбэг ехэ суглуулна.

Энэ хугасаа соо шинг нойтон багаар орооһон байбашье һаань, зарай хурьһэн яһала шингтэй ба жа, ногоон элбэг ехээр гараба.

Колхозой полинууд ногоорон ня жыжэ харагдана. Хара таряан шэнисын гурбадахи набшаһан га ража захалаа. Овёс, ячмень үн һэлжэ, тэдэнэй түрүүшын набша ногоорон бултайгаа. Таряанай у раса бүхы дээрээ һайн.

Энэ арбан хоногой уларилай б дал колхозой полевой хүдэлмэ дүүргэлгэдэ ехэ зохистой бай Колхозууд хартаабха болон ого дой бусад культурануудай тари гые дүүргээ, пар хахалалга эршэ тэйгээр ябуулжа байна.

Июнин эхээр республикын ра нуудта капустын рассадые тари хүдэлмэри эхилээ. Центральна ба урда аймагуудта столовын ба жээлэй корнеплодуудай, сахар свёклын хоротон болохо крес цветнэ булуудха бни болобо. Эн ниие дары усадхаха шухала.

И. Котов.

Шонын гүлгэдые бариба

Ахын аймагай «КИМ» колхоз МТФ-е даагша нүхэр Г. Базар шонын 5 гүлгэ, Кировэй нэрэмжэ колхозой гэшүүн О. Шорнаев 8 г гэ бариһан байна. Эдэ хоёр колх нигууд тэдэ гүлгэдэй арһа тушаа *1500—1800 түхэриг шан абаа.*

Д. Дугаров.

ХРОНИКО

СССР-эй Министрнүүдэй Сов СССР-эй Оборонын министерства харюусалгата хүдэлмэридэ орол тойнь дашарамдуулан, армиин ге нерал В. И. Чуйковые Германида советскэ эзэмдэлгын сэрэгүү Главнокомандалагшын уялгану һаа сүлөөлбэ.

* * *

СССР-эй Министрнүүдэй Со генерал-полковник А. А. Греч Германидахи советскэ эзэмдэ сэрэгүүдэй Главнокомандалагша томилбо.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00553. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.